

НОВЕ № 30
МИСТЕЦТВО

1926

ВАСИЛЬ
БЛАЖИНСКИЙ



БЛАЖИНСКИЙ

84780

**КРАСВИЙ ВІДДІЛ
В У Ф К У**

Харків,
вул. К. Лібкнехта, 5
Телеф.: 20-96 і 15-85



1-й

К. ЛІБКНЕХТА
вул. К. Лібкнехта

Каса з 5 год

2-й

ІМ. КОМІНТЕРНУ
вул. 1-го травня

Каса з 4 год.

3-й

ЧЕРВОНИЙ МАЯК
Сергіївський майдан

Каса з 4 год.

4-й

ІМ. К. МАРКА
вул. Свердлова

Каса з 5 год.

5-й

ІМ. ДЗЕРЖИНСЬКОГО
вул. Свердлова

Каса з 5 год.

6-й

„ЖОВТЕНЬ“
вул. Жовтневої революції, № 32
(кол. Москалівська)

В робітничих
районах

7-й

ПРОЛЕТАРІЙ
(кол. СОВРЕМЕННЫЙ)
ріг Кладовищенської
та Гнівської вулиць

Каса з 4 год.

Держкіно-театри ВУФКУ

3 вівторка 7 грудня й щоденно

Остання художня постановка ВУФКУ

СПАРТАК

За славетнім романом ДЖІОВАНІОЛІ

II тиждень!

Через величезний успіх кіно-драму на 7 частин

А Л І М

ПРОДОВЖЕНО.

В головній ролі народний артист Хайрі.

Каса з 3½ год.

Анонс: незабаром „СТАРИЙ ЗАКОН“

3 вівторка 7 грудня й щоденно

Демонструється II-га й остання серія

Нового німецького бойовика за участю ГАРРІ ПІЛЬ

Л Ю Д И Й М А С К И

Картину супроводить симфонічний оркестр

Вхід по сеансах

3 вівторка 7 грудня й щоденно

Художня новина закордону

ЗА ТРОЯНДУ

Каса з 4 години

3 вівторка 7 грудня й щоденно

II-га й остання серія величезного всесвітнього шедевр

Н і б е л у н г и

Картину супроводить симфонічний оркестр

Вхід по сеансах

3 вівторка 7 грудня й щоденно

Найкращий художній бойовик на 6 великих частин

ПРОЦЕС ПРО 3.000.000

В гол. ролях: ЖИЗНЕВА, ІГОР ІЛІНСЬКИЙ, КТОРОВ

Початок I сеанса о 5½ год. веч.

7, 8 й 9 грудня

Художня драма на 7 частин

СИГНАЛ

В гол. ролях беруть участь
арт. театру б. Корш В. А. Крі-
гер та Волконська

10, 11 й 12 грудня

Н І Ч Н А 31

Спеціально підібрана музика

Каса з 4 години

Анонс: ТАРАС ШЕВЧЕНКО

**ХАРКІВСЬКА
ДЕРЖАВНА
АКАДЕМІЧНА
ОПЕРА**

Вівторок 7 грудня
(Серія Г)
ЛОЕНГРІН

за уч. нар. арт. Леоніда Собінова та
засл. арт. М. І. Литвиненко-Вольгемут.

Середа 8 грудня
(Серія В)
ГОРБОКОНИК

за уч. Є. М. Люком (засл. арт.) В. А.
Рябцева (засл. арт.) і Б. В. Шаврова.

Четвер 9 грудня
(Позабонементна вистава)
КАРМЕН

за участю арт. Київськ. Опери Д. Ф.
Захарової та засл. арт. М. І. Донця.

П'ятниця 10 грудня
(Позабонементна вистава)
КОРСАР

за уч. Є. М. Люком (засл. арт.) В. А.
Рябцева (засл. арт.) і Б. В. Шаврова.

Субота 11 грудня
(Серія Е)
ЛОЕНГРІН

за участю нар. арт. Леоніда Собінова
та засл. арт. М. Литвиненко-Вольгемут

Неділя 12 грудня
(Позабонементна вистава)
ГОРБОКОНИК

за участю Є. М. Люком (засл. арт.),
В. А. Рябцева (засл. арт.) і Б. В. Шаврова

**Державний
Драмтеатр
„БЕРЕЗІЛЬ“**

Вівторок 7 грудня
ШПАНА СЕДІ

Середа 8 грудня
ЖАКЕРІЯ ШПАНА

Субота 11 грудня (серія аб. «Е»)
Неділя 12 грудня (серія аб. «З») **ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ**

**ДЕРЖАВНИЙ
НАРОДНИЙ ТЕАТР
(Пом. кол. ГРІКЕ)**

РУСЬКА ДРАМА
Вівторок 7 грудня
Вистава Червонозаводського театру
ПРАВО ПЕРВОЙ НОЧИ
Режисер І. С. Єфремов

Середа 8 грудня
БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
Історична драма на 5 дій.
Постановка гол. реж.—Рошківського Ол.
Диригент-композитор Верховинець.

Четвер 2 грудня
ВІЙ
феєр. на 4 д. за Гоголем-Кропивницький
Режисер Грудина Д.,
Реж.-лаборант Самарський.
Дириг. Верховинець Худ. Васянин.

Неділя 12 грудня
Черкасенко **ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТИЛА** траг. на 5 дій
Постан. гол. реж. Рошківського Ол. Реж. лабор. Самарський. Дириг. Харківський.

П'ятниця 10 грудня
40 річний ювілей мистецько-громадської
діяльності артиста
ВАСИЛЯ ПАВЛОВИЧА ОВЧИННИКОВА
Урочиста вистава за участю
нар. артиста Л. В. Собінова, засл. арт.
М. І. Литвиненко-Вольгемут, заслуж.
арт. М. І. Донця

І Котляревський
І. НАТАЛКА ПОЛТАВКА
муз. драма на 3 дії
Диригент-комп.—Верховинець М. В.
Режисер Овчинников В. П.
І. КОНЦЕРТНИЙ ВІДДІЛ

Субота 11 грудня
І. Карпенко-Карий
ГАНДЗЯ
п'єса на 5 дій
Режисер—Захарчук.
Помрежисер. Коханий.

ТЕАТР ОПАЛЮЄТЬСЯ

НКО УСРР

Державний Єврейський Театр

Помешкання 6.
Малого Театру,
Телеф.: 35-54, 26-94.

Художній керівник
ЄФР. ЛОЙТЕР.

Директор театру **М. ЛЕВИТАН**

Євѳторок 7 грудня
ШАБСЕ-ЦВІ

трагедія на 4 дії
Постан. В. С. Смишляєва та
Єфр. Лойтера муз. Олекс.
Крейна Худ. І Рабичев
Танки В. Вигільов та
Е. Бульф.

П'ятниця 10 грудня
Генеральна репетиція
п'єси

**ІН ДЕР ГОЛДЕНЕ
МЕДИНЕ**

Середа 8 грудня

**Закрита
вистава**

Четвер 9 грудня

за Гольдфаленом
ЦВЕЙ КУНІЛЕМЛЕХ
комедія-водевіль на
3 дії 8 епизодів

Субота 11 й неділя 12 грудня

ПРЕМ'ЄРА

ІН ДЕР ГОЛДЕНЕ МЕДИНЕ

по п'єсі «Волчі душі» — Джека Лондона в переробці
Ф. Лопатинського на 4 акти переклад Г. Козакевича.
Постанова Ф. Л. Лопатинського Художник В. Н. Шкляїв
Лаборанти: А. Кантор та Я. Лопатинський.

Головн. адм. **С. ЛАВРОВ**

Адм. **Марк ЛЕВКО**

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КРАСНОЗАВОДСКИЙ ТЕАТР

Старо-Московська, 82.
(Тел. 35-84).



Вторник 7 декабря

Постановка Укр. Нар. театра
СОРОЧИНСКИЙ ЯРМАРОК
муз. комедія на 4 дії М. Стариць-
кого.

Среда 8 и Четверг 9 декабря

По талонам со скидкой 50%
Б. Б. Пшмин и П. Д. Яльцев
ДОЧЬ ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРА
Драгация А. И. Трубецкой.
Режиссер И. С. Ефремов.

Суббота 11 и Воскресенье 12 декабря

Премьера!

РОЗИТА

Постановка — Нелли Влад. Оформление
сцены Е. Магнер Костюмы И. Бугарев.
Механическое оборудование — М. Пасечниченко.

Директор театра **Е. Хяутин**

Администратор **А. Зубенко**

ХАРКІВСЬКА СПІЛКА КУСТАРНО- ПРОМИСЛОВОЇ КООПЕРАЦІЇ

„КУСТАР СПІЛКА“

Правління, Троїцький пров. № 1.

КРАМНИЦІ:

№ 1. Червоні ряди № 38

№ 2. Сергієвський майдан № 4

ПРОДАЄ: Різне взуття, головні убори, чоловічі та жіночі,
трикотажні, шорні й інші кустарні вироби.

ДЕРЖАВНА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА
арендов. Харківським Пром. Кооп. Т-вом

„ІДЕАЛ“

ВИРОБЛЯЄ

**Халву
Шоколад,**

вищої якості, оріхову, шоколадну, міндальну й інш.
в бляшанках в оригінальній упаковці різної ваги
цукерки, карамель, монпас'є, мармелад, пастилу, ірис, пря-
ники й печення. Весь крам вищої якості і в ориг. упаковці.

Прейс-куранти висилаються на першу вимогу БЕЗПЛАТНО

Правління й Ф-ка Харків, Київська в.л. № 15 трамвай № 5 по Заїківці тел. 10-49

Гуртова й роздрібна крамниця 6. Університетська № 41 тел. 48-62.

Роздрібні крамниці № 1 майд. Тевелева № 3 (б. Чаєуправ-
ління) № 2. Комунальний базар (кр. б. Чаєуправління).

НОВЕ МИСТЕЦТВО

Адреса редакції:
Харків, вул. Карла
Лібкнехта, № 9.
Телефон 1-68.

ТИЖНЕВИК

ВИДАННЯ ВІДДІЛУ МИСТЕЦТВ УПО УСРР

№ 30 (39)

7 ГРУДНЯ

1926 р.

Пам'яті революціонера в мистецтві В. Блакитного

Рік минув, як з орбіти живих відійшов В. М. Блакитний... Сьогодні ми згадуємо слова й діла небіжчика, знову переглядаємо їх, оцінюємо. І в аспекті недавнього минулого, історично-революційного і культурно-політичного процесу на Україні фігура В. М. Блакитного становиться все більш визначною, величною... Ми знали небіжчика рухливого, жвавого, завжди нервово-піднесеного, ми читали майже що дня його бойові палкі передовиці в Вістях; ми зустрічалися з ним в прозаїчно-сірому буденно-звичайному бігові нашого часу... І ми не намагалися виділити його з кола тисяч людей, що в ритмі праці кружляють у вирі життя...

Він зливався в вуличному потоці руху з собі подібними... І його слова й діла, що дзвеніли в унісон з бойовими гаслами життя, здавалися звичайними, і часом неначе звичними...

А відчули значіння цієї людини такої простої, привабливої, юно-бадьорої і глибокої лишень після її смерті. І чим далі ми будемо відходити від дня смерті Василя, тим більше ясною буде ставати величезна історична роль В. М. Блакитного, як фундатора й організатора ідеологічних напрямків молодого творчого покоління УСРР, що виросло з вогню революційного буття...

Справді, хто був цей простий світлоокій юнак з ім'ям В. М. Блакитний, що з глибин життя на хвилі революції піднісся до ідеологічних командних висот? Що створив цей неначе казковий герой, чие ім'я, як герольда звучить нині в лавах молодих творців пісень і краси майбутнього. В. Блакитний, що піднявся з низин од простого, пролетарського розуміння життя й мистецтва до ролі керівника й організатора революційної ідеології, був одним з найбільш талановитих

людей, що їх висунула українська революція. Коли можна говорити аналогіями, це був Каміл Демулен нашого часу, поет-революціонер, який замість ідеалістичної романтики Демулена був озброєний музою марксизму, методом матеріалістичного аналізу поезії і поетичної творчості...

В. Блакитний ніколи не був просто поетом. Він завжди відчував себе перш за все революціонером—трибуном. І всі поезії його ліричні й глибокі, в яких відчуваєш дійсний голос і тембр революції, були «ударами молота і серця», ударами комунара, що зрушив світ... В. Блакитний-поет комунар, мистець - революціонер, для України став тим біблейським вогнем стовном, що через болото стихійного націоналізму, провів цілі кадри молодняку, піонерів-письменників і поетів, до нових берегів соціалістичної творчості...

Бувши сам піонером нової культури, нового мистецтва, В. Блакитний за допомогою свого талану і революційної інтуїції, переглядаючи культурні скарби старого, завжди умів вишукувати в старому нове або сілолучити, там де слід, старе з новим...

Блакитний прекрасно знав історію української культури і продовжував розвиток її, але в не на радянських шляхах... В. Блакитний умів в національному відшукувати інтернаціональне. Він створив організацію «Гарт»—одну з найбільших і головніших організацій в УСРР (Гарт—один із псевдонімів Блакитного), в якій виховував і гартував своїх прихильників...

В історію української культури й мистецтва В. Блакитний увійде як перший талановитий революціонер-мистець, як перший головний організатор літературно-мистецького пролетарського фронту.

Приходько

В а с и л е в і

Я недумаю писати ні статтів ні спогадів про життя й творчість Василя Блакитного на перші роковини його смерті.

Може тому, що перші роковини ще надто гостро стоять у пам'яті, і трудно говорити про Василя—людину й товариша (про творця й громадянина вже можна), трудно, бо кожна річ з його автографом кожна річ, що до неї він доторкався руками ще не в музеї ім. Блакитного, а в життєвими обіході в його рідні та друзів і знайомих.

Словом, трудно писати про Василя—можна й треба писати про нього багато. І треба писати не тільки, щоб віддати посмертну шану йому, а тому, що для молоді пролетарської та для нових (і старих) діячів радянської культури Василеві думки й далі мусять стати за науку і за приклад велетенської самовідданості пролетарській справі того, хто до останнього атома своєї істоти себе цій справі офірував.

По смерті Василя медична експертиза встановила, що в його організмі не лишилось жодного неவிрацьованого куточка, увесь він спрацьовувався—згорів. І як горить в роботі, навколо іскри сиплючи, дротяна линва,—так спрацьовував себе до краю і згорів, але згорів іскристо, Василь Блакитний. В житті він був мов механізм, що раз почавши рухатись вже рухався аж доти, доки міг.

Що Василь мав на своїх кволах уже плечах культурний і мистецький рух, це стало враз помітним, коли він зовсім одійшов од роботи і лежав у ліжку. Тоді всі відчували раптом те, чого не помічали в щоденній роботі, відчували, що головна пружина, фокус громадсько-мистецького життя на Україні був Василь. І на скільки органічно він був зв'язаний з цим життям свідчило саме одвідування Василя нами. Вже трудно було говорити з ним, вже жаль було дивитися, коли йому доводилось напружувати волю, щоб примусити свій мозок працювати, а все-таки з тим чи іншим питанням громадського або мистецького життя доводилось звертатися до нього. Бо так органічно вріс у це життя, що спочатку його було не оминати. Остаточно всі зрозуміли це значіння Василя, коли він доживав буквально останні хвилини. До краю спрацьований він все-таки знаходив у собі силу й зберіг давнішню ясність думки—так само ясно формулю-

вав свої поради й з'ясування, так само правдиво аналізував соціальні факти.

Це знали ще за його діяльності і це гостро відчували коли він хворів його політичні й мистецькі друзі й однодумці і його тайні та явні вороги. А тих інших у Василя було доволі. По різному, але відчували обидва табори, коли знеможений він вийшов з бою. По різному, бо одним його яскрава постаць указувала шлях, а другим застелала.

Многогранність Василя відмічено в статтях і коротеньких критичних розвідках розкиданих по нашій пресі. Але звичайно не досить, ще багато будемо писати і про його роботу й про його, матеріяли бо ще невикористані і ждуть серйозної детальної розробки. Та на основні риси і властивості Василя вже мабуть означені далі буде йти лишень поглиблений розбор їх та серйозніша трактовка.

Василь—це передовсім революціонер. Революціонер в політиці, в громадському житті і в побуті. Ця революційність, природня в нього, вона не спадала скільки він жив свідомий політично.

Василь—політичний діяч, що з перших днів революції і до смерті не зрадив ні себе, ні класу. Активним прийшов він у революцію, активним політиком лишився й по свій останній день. Член Центрального Комітету партії Боротьбистів, а потім якийсь час член ЦК КП(б)У і з початку до кінця член ВУЦВК'у всіх скликань.

Василь громадський діяч. Тут на його культурній ділянці. Він організатор перших літературних угруповань, мистецьких журналів перших років революції та фундатор і провідник громадсько-мистецького об'єднання «Гарт». Роля й значіння «Гарту», як мистецько-громадської організації вже означені. «Гарт» обняв був усе мистецьке життя Республіки, вибрав у себе кращі сили інтелігенції, мавши при тім молоді пролетарські кадри. Основні його заслуги полягали в тім, що під проводом Василя він мав несхибну й постійну тенденцію закорінитися в пролетарську масу і живитись соком молодого класу. Вибрати в громадсько-мистецький процес зросту національної культури пролетарські маси, у нас так зрусіфіковані, організувати їх—от основна тенденція цілого «Гарту» й Василя. І писавши останнього свого листа до гартіванців, що ми його зараз друкуємо, Василь двічі підкреслює

саме цю думку при визначенні основних моментів, які стояли перед першим Всеукраїнським З'їздом «Гарту».

Василь журналіст. Він редактор низки газет і низки журналів, а головне фундатор і незмінний редактор «Вістей». Василь легко писав статті, він був з природи журналіст. Коли якось в гурті товаришів українських ми хотіли визначити, хто кращий серед нас, у всіх була одна думка—кращий радянський журналіст на Україні Василь. І це так справді. В часи найбільшої продуктивності його, як журналіста (1920—25 р.р.) можна не помилившись сказати, що на Україні не виходив жоден журнал (з політики, економіки, літератури), де-б не було Василевих статтів. Року 23 чи 24 якось у розмові зі мною Василь кинув: «Запрацювавсь, язви його душу,—цей місяць усі журнали на Україні вийдуть з моїми статтями». Він справді писав по всіх журналах. І не багато їх було, щоб там не був Василь головним редактором або членом редколегії. Многі журнали він і організував і редагував. Журналіст з Василя був першокласний. Свою публіцистику він писав завжди так само легко і серйозно.

Поет Василь з роду, поет без вимушених слів і надуманих образів.

Нарешті Василь сатирик.

Така многогранна була його натура, так на кожній ділянці культурного життя Василь горів безперестанку. Він не міг (я принаймні не знаю такого, хоч був один час близький до його) довго бути спокійним, може навіть спокій зовсім не для нього? Завжди нові думки, нові ідеї завжди рух, безугавний процес, завжди активність, навіть метушливий тріх. Таким його знав, таким знали многі хто близько був до нього і таким лишився він у нашій пам'яті. Завжди бадьорий, галасливий сміх, рвучкий рух, напружена воля й гостра думка...

Я не збирався писати на перші роковини статтю про Василя. Але мусив себе перемогти, бо-ж не можна мовчати там, де не можна. Не можна замовчати того, що з якихось нам невідомих мотивів хотять розвінчати таку прекрасну і яскраву постать. Не можна мовчати тоді, коли невідомо чому невірно й фальшиво розповідають про Василя люди, що стояли в громадській роботі на одній ділянці з ним. Не можна мовчати, гріх мовчати тоді, коли з невідомих нам мотивів тенденційно й невірно

й неправдиво оцінюють Василя. Ми б мовчали коли-б це була чиясь власна думка, що він її за життя Василя носив у кишені. Мало чого не показують з кишені. Але коли розвінчують Василя прилюдно, коли в неправдивім світлі виставляють його перед молодняком, що йому треба учитися та й ще вчитися у Василя і передовсім у Василя, а не в котось іншого, і літератури, і журналістики, і громадськості, і поетики, і коли це роблять до всього ще й з невідомих мотивів,—тоді не можемо мовчати.

Ми говоримо про статтю тов. Пилипенка в № 11(14) «Плужанина». В пресі нашій уже два товариші в своїх статтях заперечили твердження Пилипенка. Обидва вони знали Василя так само близько, як і я. Це т.т. Хвиля й Коцюба. Перший знав Василя політиком, а другий громадсько-мистецьким діячем. Од многих (від усіх, що з ними говорив) чув я слова обурення на адресу Пилипенкової статті, або бачив у них на лиці здивовану міну, мовляв—«з невідомих нам мотивів». Ще многі мабуть будуть писати й заперечувати твердження тов. Пилипенка. Про тов. Блакитного—поета, журналіста, громадського діяча, сатирика, політика-революціонера ще скажуть многі в докладніших спеціальних статтях. Я ж хочу сказати пару слів про Василя—людину й товариша.

Тов. Пилипенко пише: «навіть у звичайних між людських зносинах згадуємо певну деградацію: спочатку щирий, одвертий з усіма близькими, далі тов. Блакитний стає тріхи недовірливим, підозрілим і до кінця щирим, ласкавим лишається тільки з молоддю, з дітьми».

Так, Василь не вірив де-кому. Так, він був щирий тільки з тим, хто тієї щирості був вартий, хто з ним був щирий у всім. Так, він не любив людей не щирих і не був з ними щирий сам не тільки «далі...», а все своє життя. Він завжди підозріло, з недовір'ям ставився до людей нещирих з роду, що переносять цю свою нещирість і в громадську роботу. І в цім Василь був правий. Треба було ховатись під маскою нещирості, щоб не стати дурником.

De mortuis aut bene, aut nihil. Але ніколи про мертвих погано тоді, коли про них можна й треба сказати багато хорошого. Добре знати латинь, але ще краще щиро її тлумачити.

М. Христовий

Блакитний і театр

Ми перечитуємо низку некрологів присвячених незабутній пам'яті Василя Блакитного, переглядаємо статті, що висвітлюють його дужу постать на тлі культурного будівництва,—і скрізь дочитуємось до висновків, що визначають його видатну роль й значіння в цьому ділі. Визначаючи досягнення й значіння Блакитного—літератора, Еллана—поета, Пронози—сатирика скрізь на перше місце ставиться Блакитний—організатор, Блакитний—керівник. Справді бо найбільший був з Блакитного саме організатор.

З нього був той чинник організаційний, що стимулював зріст перших паростів культурного будівництва, кермував ними, складав їх до купи й мурував з них підмурок для дальшого розвитку. Він був справді різбяр, що з сирого матеріалу — культурного робітничо-селянського молодняку—різбив уперто й потроху орнамент культури.

По-за видатними організаційними здібностями мав він ще якусь внутрішню «магнітну» рису—ту чарівливість, що її мусить мати кожний громадський робітник, всякий кого покликано працювати в масах.

Біля нього якось самі собою групувалися люди. Де-б він не був, зараз же довкола утворювався гурт, який сперечався з ним, жадав він нього поради, вказівки... заважав йому працювати.

І Блакитний давав поради, вказівки, сперечався, працював—все відразу, ні на хвилину не пристаючи. Він умів знайти людей, і шукав їх там, де ніхто й не поткнувся-б шукати. Він знаходив людей, доводив їм, що вони вміють працювати переконував їх в тому—щоб притягти до роботи.

І тоді ретельно брався вчити їх і таки доводив до пуття, вмів використати їх, хоч до того вони й зовсім працювати не вміли. З багатьох зробив Блакитний людей, багатьох, що й не знали де їм приткнутися, напутив.

Серед інших питань культури й мистецтва, справа театру завжди боліла Василеві. Ідею революційного робітничо-селянського театру він викохував здавна. Але тому хто не працював з ним у цій галузі, важко судити про його погляди й думки про театр. Бо він навіть не мав часу занотовувати їх, записати в статті, чи брошурі. Дві—три статті про театр, що лишив небіжчик в ЛНМ далеко не

вичерпують його широкої й надзвичайно ясної думки в цій справі.

Він кидав гасло, він давав думку, а перетворити їх, переводити в життя мусили інші. Проте часу на театральне діло потратив він чимало. На диспутах, на засіданнях, на семінарах—він скрізь бував. Він уночі, закінчивши передовицю, приходив у театральні майстерні. Він утручався в найдрібніші справи щоденної роботи, часом по клубах, по аматорських гуртках—і скрізь говорив, закликав, доводив, переконував, лаяв...

Проте сучасного собі великого професійного театру, таким як він був, він не долюбляв, саме за те, що він був такий, який був. Аналізуючи його істоту, він не довіряв йому, не ням віри, що він спроможеться перетворитися на класовий пролетарський театр: «стане знаряддям будівництва нового суспільства, часткою й чинником отого суспільства».

«Чекати, що це зробить якийсь «винахідник» фахівець театральної справи—не доводиться. — казав він: — Завдання це стає перед самими робітничо-селянськими масами, зокрема передовою, революційною їх частиною. Масовий рух робітників і селян, що виявляється вже й тепер в організації аматорських гуртків, хорів то-що, треба об'єднати, треба надати йому виразного революційно-громадського характеру, поширити той рух, зв'язати з ним усі революційні театральні осередки»...

(Гартований театр, збір. I, стор. 7)

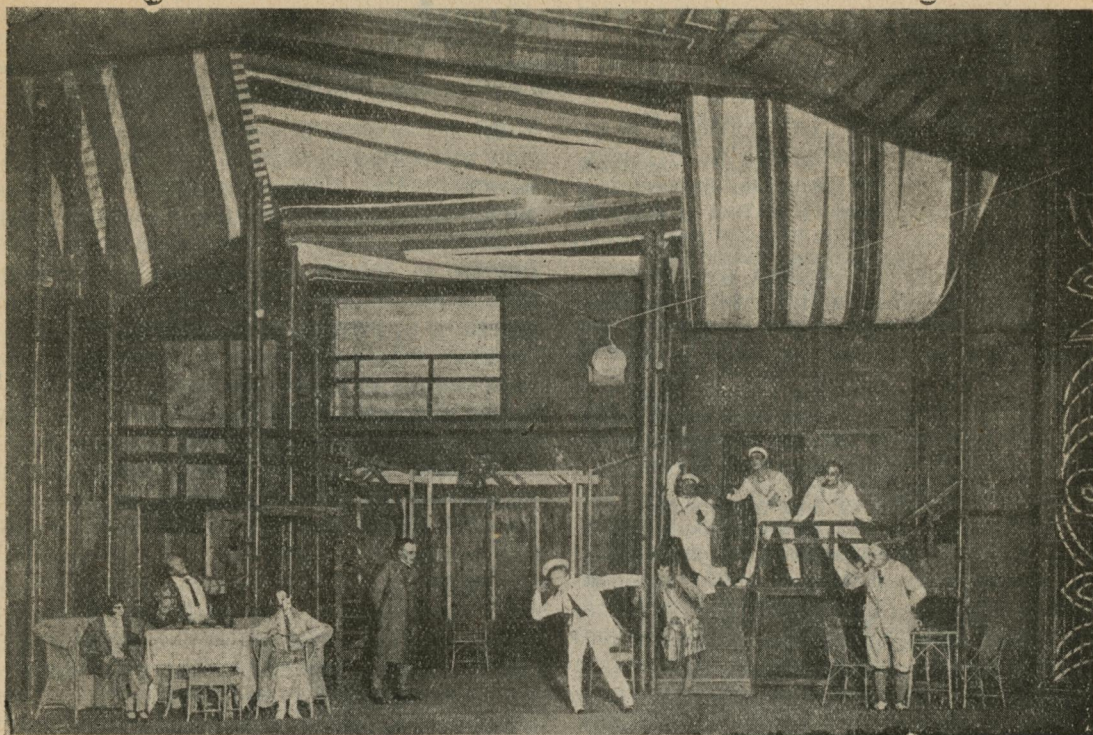
Роботу профтеатрів він кваліфікував, як не задовольняючу й раз-у-раз хибну. Одним, що не пірвали ще з старими традиціями він закидав тільки одно, але істотне: що напрямком і змістом своєї роботи вони обслуговують не робітничо-селянські шари, а міщанство. Іншим, що пішли виключно в експериментальну роботу:—що за експериментами вони забули свою власну ідеологію, від якої дхне ідеалізмом, та по-друге: що результати їхньої роботи масам не зрозумілі.

Де-хто заперечував на цьому Блакитному і закидав йому, що він применшує значіння культурної роботи та за лікнепом забував цінність глибокої наукової роботи. Але справа в тому, що Блакитний так говорив про виробничу, а значить масову роботу експериментального театру. Він не вимагав зовсім, щоб глядач знався на всіх деталях дослідів і техніки, але вимагав, щоб результат дослідів був би доцільний і зорієнтований на розуміння мас.

І він креслив шлях театрові:

Харків

„Березіль“



.Седі — I дія.

«Не викинути театр і не залишити його таким як є (треба), а перегартувати його в робітниче-селянській «самодіяльності», «самотужки» сповнити його новим змістом... ось завдання, варте революціонера культурника».

(Тамо-ж).

І Блакитний був цим революціонером—культурником на полі театральному. Дати масам мистецтво й прийняти їх до творення мистецтва—так він думав завжди. Він ставав перед масовим рухом, як перед фактом. Він ураховував тисячі аматорських театральних гуртків, і посилався на них, як на свідка, що потяг до мистецької творчості, бажання не тільки сприймати, а й творити мистецькі витвори, буває серед мас. Треба тільки загартувати його, навчити, організувати. Це й призвело його до думки організувати театральний Гарт,—культурницької спілки що:

«Завдання її—з'єднати в одній організації діячів (аматорів у широкому розумінні—активних прихильників) робітничого (знову ж таки—не лишень з робітників, не лишень—для робітників,... а — просякнутого робітничою, комуністичною ідеологією) театру. Завдання спілки створити новий репертуар, виховати, загартувати нового актора, — громадського діяча, що розуміє, що форму, фактуру, постановку определяє не він сам з власного бажання, а ступінь придатності іменно тої, а

не иншої форми чи методи для впливу на певну масу глядачів»...

(ЛНМ, 1923 рік).

І він творив її. Творив віддано,—свідомий своїй меті. Наш час висунув дальші, може одмінні форми організації мистецького життя, але форми організації культурницької роботи, форми організації масового мистецтва, й для нашого часу такі, як поклав їх Блакитний. Лишень зріст і зміцнення державних політосвітніх установ та культроботи профспілок десистематизували їх де в чому.

Блакитний горів цим ділом, як горів всім, до чого-б не брався.. І згорів, не врахувавши своїх сил. Ще за кілька день до смерті, будучи рік прикутим до ліжка, він жваво цікавився долею театального Гарту, розпитував про стан художньої роботи по клубах, висловлював свої пропозиції, що їх він надумував лежачи майже непритомний, напівживий... Вичитував всім за хоби, вичитував і мені... Критикував театр...

І стомившись, потягнувся до радіоприйомника. Приймник натрапив на оперу... потім на якесь засідання на незрозумілій нам мові... потім випадково на якийсь клубний концерт... І він слухав цей концерт і заспокоювався...

Ю. Смолич

Лист Василя Блакитного до групи гартованців

Таганрог
11. III. 1925

М. Хвильовому, Христовому, Коцюбі й іншим „многострадальникам гартованським“...

Зібрався я написати з'їздові великого програмового листа—та не написав: по-перше—звалився знову й лежу «пласом» із температурою біля 38°, з болями серця й неймовірними болями голови, по друге...—та я думаю досить і «першого». Отже що до роботи зараз—капітулював. Але неспокійно мені якось і досадно без краю. Неспокійно—за з'їзд, а досадно—за себе...

Ну, та про мене—покинемо. А от—про з'їзд. По перше—він у нас зле підготований вийшов. Може воно експромптом і згладиться якось—але думаю, що на з'їзді ви переконаєтеся, яка мала була підготовка—і в центрі й на місцях, як неглибоко вона пішла. І не спокійно мені тому, бо можуть бути на з'їзді зайві пусто порожні суперечки про «проблеми позаторішнього снігу». Єдине виправдання—об'єктивні обставини, починаючи від слабости культурного нашого шару й кінчаючи різними ґрундами, вроді зриву підготовки московською нарадою, *) різних недуг (моя. Хвильового etc). Але це—слаба втіха: «об'єктивні обставини»—річ часто не тільки не кам'яна, а гумова, коли не воскова. І надто часто на них посилалися—присипляти, значить, свою енергію... Чи ж не так у нас вийшло і з підготовкою з'їзду? Радий буду, коли «вийшло» не так. Та все ж—це нам наука! Це—що до підготовки. Тепер—про самий з'їзд. Непокійте мене те, що є сила-силенна небезпек і підводного каміння серед яких треба пролавірувати. Найбільша наша біда й корінь небезпек—це іноді нечітка позиція тих окремих парт. і рад. органів, що мають давати нам тон. Свідомо кажу—*не брак художньої політики у партії, не якась відсутність «художнього програму» у неї, про що люблять тріпати язиком* (бо той, хто вмів й хоче читати парт. документи й матеріали—знайде там і політику й програму), *а іменно—нечітка позиція парт. органів, керівники котрих іноді на справу сучасної культурної будови й на різні громадсько-культурні революційні органі-*

зації дивляться, немов там суперечка йде про *мистецькі-судо* справи, а не про *громадські*. Це—збиває, плутає, одкриває можливості для блукань, непевності й авантюризму. І тому—є підстави для неспокою за можливість якогось ухилу, якогось неправильного повороту. Чи є ті моменти, ті круті місця, на яких можна організації, подібній нашій, схитити, взяти неправильний курс (хоч на де-кілька градусів спершу) закріпивши той курс, ту хибу резолюціями на з'їзді? Теоретично—є. Практично—не знаю, бо тільки на з'їзді виявиться обличчя нашої молоді периферії. Отже, взявши на увагу ще вплив з боку гостей **)—дорадників—мусимо припустити і практичну можливість прояву того чи іншого ухилу на з'їзді. А тому і треба одмітити головніші «пункти небезпеки»—з тим, що коли з'їзд скінчився—ви мене поінформуєте, наскільки думка з'їзду чи окремих його частин зійшлася з моєю думкою. Отож—за окремі питання, просто без системи.

1) «Форма й зміст».

Це питання—було колись «модним» по ньому багато сперечались. Багато воно пережило так би мовити, відмін. Тут і наші суперечки з «келійними студіями» так зв. «червоного формалізму» і наші бої з безмістовною демагогією де-яких молодих «змістовців». Тут і наші суперечки з формалізмом «Аспіса»—за яким крився... націоналізм та з рафінованим формалізмом аспісфуту й «Березоля»—за якими криється інтелігентсько-спецієська «надкласовість»,—а разом з тим—і суперечки с плужанським спрощенням «змістовством», «седозуванням» культури за яким криється... рідненьке просвітанство й «нутро» нашої селянської стихії. Зараз—мунуло років зо два суперечок і боїв. І нам думаю всім тепер ясно, що «форма і зміст»—були власне зачіпкою, приводом, а бій ішов за друге: *орієнтація на масу, на виховання широкого революційного культурного шару суспільства, чи курс на високу розвиненість одиниць*, орієнтація так би мовити, на інтелектуальну «важку індустрію»—ось водорозділ суперечки. Колективна проробка—дала нам *синтез*:—

*) Мова йде про нараду ВАПП'а в січні 1925 року. На цій нараді прийнято «знамениту» резолюцію Вардіна, що лягла в основу програмової роботи ВАПП'а. Представники «плута» (тов. Пилипенко С. і інші) приєдналися до цієї резолюції в той час, як гартованці виступали проти. На останньому пленумі ВАПП'а (липень 1926 р.) вардіновські пункти цілком відкинено

Ред.

**) Представники ВАПП'а на 1-й з'їзд «Гарт'а» (березень 1925 р.), що намагалися і тут провести резолюцію Вардіна. З'їзд її відкинув.

Ред.

максимально високу техніку щільно ув'язати в пропорцію з як найширшою базою—масою революціонерів—будівників.

Ця формула (приблизна, може не зовсім удала стилістично), дає відповідь і на ті суперечки, які ще не зовсім завмерли у нас. Візьмемо наприклад ухил в театральних наших робітників («нема театру крім самодіяльного»), і серед художників («геть станковізм!»—«тільки конструктивізм»)—і ми побачимо, що ще до синтезу нам багато чого доведеться на ділі приводити. В одному з наведених випадків (театр) маємо курс: захоплення маси, за рахунок театральних-технічних досягнень—оце є революція! В другому—диктатура лівої форми, останньої, наймолодшої школи художньої—хоч би за рахунок розгублення маси (через незрозумілість для неї отих найвищих технічних досягнень, милих окові художника)... В крайньому разі—справа ставиться про «чергу»: що важніше, що раніше? Теоретично—така постановка нагадує питання: що перше з'явилося—курка чи яйце? Практично ж справа розв'язується *роботою*. А синтезувати п'єсу Куліша з інсценівками 1-ої майстерні та технічними досягненнями Терещенка—зовсім не трудно, як не трудно синтезувати, прикрити одною маркою конструктивні будови Єлеви з художніми виробами Кратка чи малюнками (олійними фарбами), і карикатурами Сашка. Суперечка тут—не більша, а ніж між «верлібристами» й прихильниками точних розмірів віршу. І найбільшу доцільність якогось із методів для тої чи іншої конкретної задачі виявить експериментальне вивчення, перевірка й товариська критика. Тут нема чого боятися закидів у «еклектизмові»—«еклектична» наша економка, «еклектична»—наша культура, і вирватися з кола «еклектизму» форм її можна не «американізованим» галасуванням про «нот», але роботою, учебою й утягненням у культуро-будівництво широких мас. Отже—основне завдання—*зв'язок з масами і учеба* (в оригіналі підкреслено двічі). Це—основний пункт. Далі.

«Національна й класова культура».

Цей пункт можливих суперечок історично вирішений. Але розвиток НЕПу, можливе відродження хвилі націоналізму, коріння якого глибоко вросли в природу дрібно-буржуазного господарства—може нас ізнову поставити перед ним.

Проти інтернаціоналізму революції реакція протиставила гасло: «національна культура». Гасло це відіграло не малу реакційну роль там, де справа йшла про

В. СОСЮРА

Вас. Блакитному

Ми ділили і співи і думи
про гартовані дні, про бої...
В редакційнім, газетному шумі
часто бачив я очі твої.

Фанатичні затріпані очі,
що дивилися просто, як ніж...
Молодий, у екстазі пророчім.
перед мене ти знову стоїш...
Покотилися кроками луни,
в тумані кулеметне тах—тах!...
На вустах твоїх пісня Комуни
і прийдешне у синіх очах.

Простяглася дорога безкрая
у ясні невідомі края...
А у серці горить і ридас
недокінчена пісня твоя.

Я дивлюсь на крицеве обличчя,
поміж нами вже траурна гать...
Ох, якби то в ці дні будівничі
твою пісню мені доспівать!...

Серце нею і тає і лине,
дням злидненню нема вороття.
Пролітають літа, як хвилини
у шаленому темпі життя.
Пролітають літа... Ти не з нами...
Тільки думка і співи твої
кличуть нас і ясними крилами
облітають міста і гаї..

Хай натружені руки і ноги,
та солодкий досягнення час.
Комунаре, наш любий, наш строгий,
ти не з нами,—ти в нас!

шари суспільства з несталою, хитливою психікою (селянство, вчителство, мійська службова дрібнота). Його розбито нами з двох боків: викриванням реакційности, обмежености самого гасла посути, протиставленням йому гасла інтернаціональної (не космополітичної!) культури—з одного боку, а з другого—практичним революційним культуро-будівництвом у національних формах. Зараз слова «національна культура»—втратили свою гостроту і ми їх часто сами говоримо вкладаючи в них зміст—культури по формах національної, по тенденціях же, напрямку—інтернаціональної, комуністичної. Але оце повторення слів не повинно нам закривати небезпеки «культуро-національної смички» з нашим класовим ворогом, що конче хоче бачити «комуністів-українців» чи інших по національності тільки «лівим крилом єдиного нац. фронту», а не часткою єдиного інтернаціонального класового фронту. Це не тичеться одних українців-комуністів. Російський буржуазний націоналізм—теж мислить РКП як «собі-рательницю землі руской», а Леніна—як нового Петра Великого...

В де яких випадках—з цього можна мати й користь, але лише тоді, коли укритий націоналізм не просяк в середину нас

самих, не набрав упливу, коли він іде за нами, але не нашіптує нам на вухо своїх казок, коли він не встановив із нами інтимної «культурної смички».

Отже—війна з націоналізмом у культурі—одно з гасел «Гарту». Але маємо кілька націоналізмів — український — «щирий», російський — «русотянство»... З яким нам у першу чергу війна? Хто небезпечніший ворог? Кому найбільша увага? Небезпечніший ворог — український націоналізм — від чорносотенства до укапізму в усіх їхніх «культурних» відображеннях. Це можна сказати на Україні майже єдиний сильний ворог, поскільки наслідки русифікаційної політики в процесі українізації школи і зросту впливу села будуть ліквідовані за кілька років. Українську національну форму культури забезпечує від русотянства українська 30 мільйонна маса — справа йде про український націоналізм!

Отже головний ворог — український націоналізм. Але перший по черзі — це одрижка старої русифікації, *русотянство* серед пролетаріату України. Без розправи з ним, без мобілізації нових пролетарських шарів на фронт класової культурної роботи в укр. нац. формах — українського націоналізму не розіб'єш. Звідси — наше небажання зараз створювати адміністративну — керівничий осередок роботи (БАП) у Москві (ослаблення сил тут посилює туди для малопродуктивної роботи, або ж «передовір'я» тим, хто не знає місцевих наших умов і перебуває частіше під впливом своїх місцевих інтересів). Звідси — й наша непримирима позиція до ВУАН'овців, що стремляться по національній ознаці одколоти, одгородити русифіковану частину укр. культурно-передового пролетаріату від тої роботи, що на його падає: від виконання своєї ролі авангарду (і в справах культури) для цілої України.

Але знову ж таки: *русотянство* — це перший ворог, ворог у нашому тилу, але головний ворог — це український націоналізм. В будівництві культури — він зараз прихований і рахманий, пропонує свої послуги й поради — але «біймося данайців, навіть тоді, коли вони з подарунками» (як Хоткевич — з безкорисною підсилкою своїх «мас» «Плугів», або «академічною редакцією» «видань» укр. класиків!).

Стож — не «національна» культура — наше гасло. Але й не «класова» (в пролетарствіському розумінні!).

Коли в справі «національної» культури — для нас майже усе ясно — то в справі, «класовості» її — ще кипить дискусія й видаються цілі збірники «теоретичних» метикувань. Але ми не будемо воювати за слова. Не писали довгих тез про «мистецький політичний мент» і платформ із суконним переказом відомих істин та з домішкою власного чванного «теоретизму» — й не будемо мабуть. Одна путяща книжка — варта десятка «тез». Одна добра критична стаття — дає більше ніж цілий «маніфест». Один підручник для вивчення грамотному письму робкорів і селкорів — більше а ніж ціла «платформа»... Ото ж — залишимося віддалік від суперечки про «пролетарську культуру», яка в інтерпретації пролеткультизму дуже нахне не тільки богдановщиною (з його теорією про майбутнє царство спеціалізованих інтелігентів та роллю окремої пролетарської культури в новій революції) але навіть деяких, колишніх «марксистів», а нині ідеологів барона Врангеля й російської монархії (тих, що пропонували «проварку селянина в фабричному казані», як умову співробітництва з ним пролетаріату). Для нас ясно, що парт. програм говорить протилежне гаслам окремої «пролетарської культури», всій постановці питання про робітничо-селянську «смичку». Коли ж ми звемо себе *пролетарською* організацією — то не для того, щоб *відокремлюватися в «пролеткультурівський» інкубатор* від «брудної сучасної роботи, на творення якоїсь кристально чистої пролетарської культури. Не буду зараз повторювати досить уже вясненого в «Гарті» розуміння «пролетарскості» нашої роботи, оснований на базі пролетарської свідомості й на підпорядкованості гартівської роботи партійним, комуністичним постулатам. Склад нашої організації — чисельність у ній комфракції — говорить, доповнює наші положення. Наша пролетарскість, наш класовий підхід — не «расшибевський», в наші ряди втягнемо ми й революційного селянина й виходця з бурж. інтелігенції, що доросли до комуністичного світогляду. Проте не можемо ми з опозиції до «пролеткультизму» піддатися на вудку позакласовості, яку нам охоче закине перший — ліпший буржуазний теоретик. І тому — класовий характер нашої організації мусить бути ще *підкресленим* — за спробу назвати «Гарт» просто «українською організацією», а не то що зробити такою — мусимо давати «мордобой». Мусимо цю свою класовість підкреслювати — не сло-

вом. а ділом! Це—знову і знову ставить питання про мобілізацію резерву в пролетарських рядах, про масову роботу — а разом і з тим—і про потрібну, подвійну енергію в учebі (в оригіналі підкреслено двічі).

«Політика» і «Творчість».

Але—мені скажуть,—це ж усе про «політику». Коли всім кинуться в організацію літургій, роботу в студіях і т. д. — де ж тоді час і енергія для творчості візьмуться? Це питання може повстати у вас на з'їзді чи після його. І це—важне питання, хоча по суті й рішене. Бо ж скажемо мобілізація громадської уваги до організації робиться віршами Сосюри й Тичини, оповіданнями Хвильового, драмою Куліша — не згірше, а краще, ніж якимсь закликом — маніфестом. А організація — культурно-творча громадська організація—існує не на те, щоб *гальмувати* культурно-творчу роботу, халаштати її. Справа отже, коли не протиставляти «політику» — «творчості» розв'язується можливо правильнішим *роподілом роботи*. Коли-ж протиставляти... але той, хто вважає себе чистим «творцем», а не політично-свідомим громадським робітником на полі культурбудівництва — той хто «політику» одділяє від творчості — даремно б'ється до «Гарту», а коли якось уже й забрався—хай вибирається поки не пізно.

Висновок? — Але нащо я буду вам повторювати програмові пакти нашого статуту? Тільки би їх на з'їзді й по-за ним розібрали слово в слово, літера в літеру.

Це — теоретично. А «практично» — інформуйте мене, чи зійшлася моя думка з думками з'їзду, принаймні по зачеплених головніших питаннях?

Думав написати коротку цидулку — а розписався, в ліжкові лежачи, на цілу купу. Коли треба буде—якось можете цього листа використати. З'їзд певне закінчився. Може щось для друку викраєте? Та мабуть не варт... Ну, годі!

Привіт.

13-III.

Ваш В. Блакитний

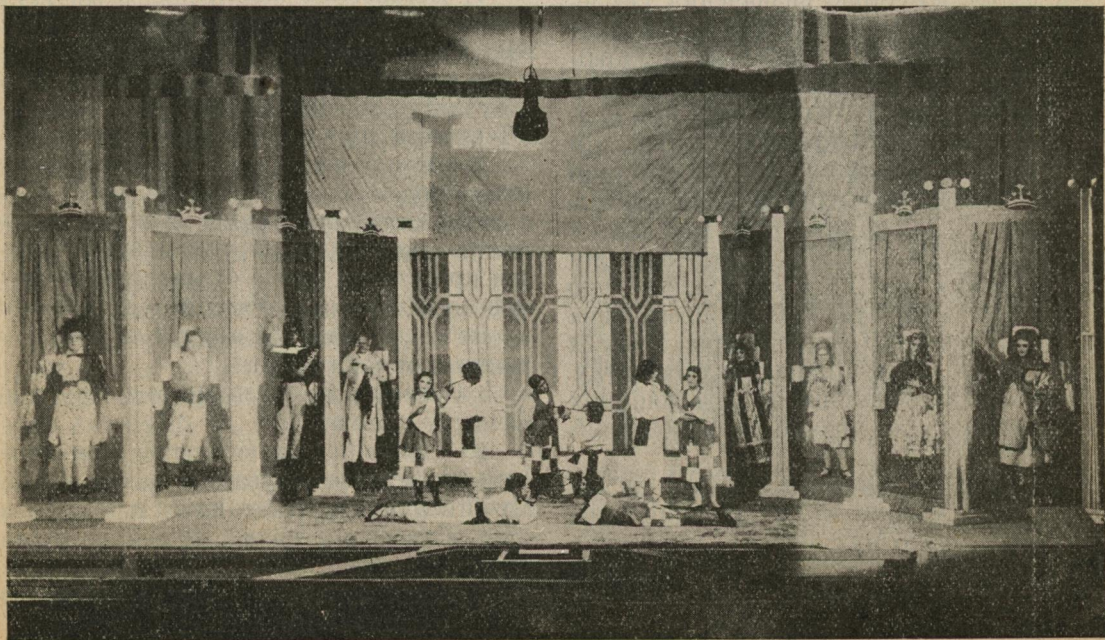
Писав у повній свідомості. За все відповідаю, крім довжини і стилю.

В. Б.

Від редакції. Листа цього В. Блакитний писав для першого Всеукраїнського з'їзду «Гарту». Думки, що в нім подані щей тепер, через півтора роки, актуальні й, на нашу думку, цілком правильно вирішують наші мистецькі проблеми. Лист друкуємо з оригіналу без жодних винятків і коректив. Оригінал подано до редакції тов. М. Христовим.

Одеса

Держдрама



«Фея гіркої мигдалю» — постановка Тінського

Тільки без демагогії

Тов. Костенко останніми часами прийняв на себе апостольську місію з «анакштаблівською» установкою: довести, що «а» не «а», а періг з маком. Подібних логічних виправ в житті вживають після обіду за для того, щоб звеселитись і краще перетравити їжу. Але коли вони набувають систематичного характеру, коли їх друкує радянська преса, то сміху замало,—треба реагувати словом і різким словом.

Мова йде про низку статтів т. Костенка в справах музичних, в яких він висуває такі твердження:

а) Муз. Т-во ім. Леонтовича—організація з невиразною ідеологічною платформою;

б) композитори, що входять до його складу,—не революційні композитори, а просто композитори.

А відділя робить такий організаційний висновок: дайш асоціацію революційних композиторів, (Т-во в цілому, хвала Алаху, на цей раз не зачіпає).

Щоб не закинули мені, що я перебільшую, наведу цитати зі статтів Костенка:

...«До цього ще слід додати—пише тов. Костенко, однобоку організаційну структуру Товариства, що була скерована виключно на охоплення хорових закладів, відсутність зв'язку з всесвітнім музичним рухом та невиразну ідеологічну платформу Т-ва» і далі вважає за потрібні такі зміни: «точніше визначення ідеологічної платформи, непохитна ідеологічна лінія в роботі» і т. д. (Організація Українських муз. сил» К. і П. № 39).

В другій статті розмовляючи про майстерню Т-ва, він підкреслює: «При чім про художні принципи та ідеологічний напрямок цієї майстерні не було сказано ні слова» («Дайш асоціацію рев. композиторів» «Н. М.» № 27). А далі подаючи *хронікерську* замітку з «Комуніста» про з'ясування при Муз. Т-ві ім. Леонтовича (у Києві) асоціації композиторів, зразу ж наклеює на цю асоціацію таку етикетку «Очевидно це асоціація не революційних композиторів, а просто композиторів» (там же).

Питання поставлено в серйоз і, як кажуть, руба, мовляв: «і ви і рідня ваша однакові»,—і що Муз. Т-во ім. Леонтовича і його організації «просто» собі заклади, що нічого з революцією, з її ідеологією, методами роботи та завданнями спільного не мають. Коли так, то очевидно треба в серйоз поставити питання про ту ідео-

логічну платформу, яка в основі роботи Муз. Т-ва лежить.

19 вересня 1924 р; цеб-то два роки тому, загальні збори Музичного Т-ва ім. Леонтовича, констатували «брак виразної цілевої установки й відсутність в викристалізованій ідеологічній лінії в роботі Т-ва», оголосили декларацію, текст якої подаємо до відома Т. Костенка:

1. Музичне Т-во ім. Леонтовича висуває гасло «*Жовтень у музику*», розуміючи під цім:

а) організацію всіх активно революційних музичних сил України;

б) пробудження, виховання й організації музично-творчих сил робітництва та селянства;

в) створення нових музичних цінностей і широке використання їх та найкращих зразків всесвітньої музики для потреб робітництва, селянства й Жовтневої Революції;

г) боротьбу з мішанством, церковниною просвітянством, халтурою і неосвіченістю в музиці.

2. Скерують свою роботу в бік організаційний, науково-творчий та видавничий.

3) Утворює нову громадську базу для роботи Т-ва, об'єднавши в собі весь активний музично-революційний елемент і виключивши зі складу Т-ва членів музично чужих т-ву.

4) Встановлює зв'язок з компартією через її представника в Президії. (Підкреслення наші П. К.).

Ця декларація була оголошена в «Музиці» (№ 7-9 за 24 рік), в «Л. Н. М.» «Червоний шлях», та «Муз. Новь».

В ній чорним по білому визначено, що програмовою базою роботи Муз. Т-ва є *переведення принципів Жовтня*, цеб-то інакше постулатів партійної комуністичної програми в галузі будівництва музичної культури на Україні. Деталізація цього гасла подає за актуальні такі завдання й методи роботи:

1. Організація музично-революційного активу України.

2. Здійснення колосальної ваги проблеми по муз. виховуванню та організації Муз. творчих сил робітництва й селянства.

3. Створення нових музичних цінностей.

4. Боротьбу з виявленням у музиці ворожої Жовтневі ідеології.

Зв'язок з компартією (п4) та фактичний контроль УП О. Н. К. О. мали дати орга-

Харків

„Березіль“

Зав. Хореографічною частиною **Є. Вігільов**

нізаційне оформлення заходів в справі здійснення тез цієї декларації.

Здається в цій декларації нічого неоговореного й «невиразного» немає. Чи може я помиляюся, т. Костенко? Принаймні радянська преса (Див. статті Блакитного в Л. Н. М. з 1924 рік) прихильно оцінила цю декларацію.

Думаю, що справа з ідеологічною платформою досить з'ясована. Коли для вас т. Костенко, вона ще не ясна, (а ви ці документи мусили б знати, пишучи ваші статті), то давайте ділові зауваження, що до хиб цієї декларації. І тоді поговоримо по доброму, по хорошому: ви «критимете» нашу ідеологію, а ми поспробуємо сформулювати вашу з її «національно-соціальною» установкою.

Оголосивши декларацію, Т-во перевело повну перереєстрацію всіх своїх членів. Кожен, хто хотів у лавах Т-ва залишитись, чи наново вступити, мусів заповнити анкету, п. 14 якої читався так: «Чи поділяєте ви тези декларації Т-ва». Нічого говорити, що тих, хто декларації не поділяв, до лав Т-ва не приймали. Таким чином, *кожен* окремий член, і кожна організація, могли увійти до складу Т-ва, лише прийнявши його декларацію.

Відділя висновок: всі члени Т-ва і всі організації, що в Т-ві є й працюють в основу своєї роботи кладуть наведену вище

декларацію, цеб-то мають виразно сформульоване мистецьке й політичне обличчя, а коли так, то ваші підозріння т. Костенко, що композиторська майстерня Т-ва не має виразно-сформульованої ідеологічної бази для своєї роботи, а також, що композиторська асоціація при Київським Муз. Т-ві асоціація просто композиторів, а не революційних, це підозріння—не відповідає дійсності. Але ви т. Костенко знаєте, як називають свідоме перекручування фактів.

Коли це вас не переконує, то є ще один засіб перевірки, що в старих ще мудреців сформульований: придивися до продукції.

І Т-во припустивши, що ви з тією продукцією випадково не зазнайомилися, пішло вам на зустріч і в своїм листі до редакції від 18/IV 1926 («К. і П. № 16») умістило цілий реєстр видрукованих праць композиторської майстерні, а саме: «Червоний заспів» (22 хори). «Жовтень»—(10 хорів для шкіл) «Молодий Ленінець»—(10 хорів для шкіл), до якого я ще додаю книжку—«Масовий спів», що недавно вийшла з друку. Це-ж, т. Костенко, *ціла ідеологічна платформа*, але *вже переведена* в життя. Коли, після цього ви дозволяєте, посилаючись на цей лист писати: «при чім про художні принципи та ідеологічний напрямок цієї майстерні не було сказано ані слова», то дозвольте вам сказати: годі т. Костенко розводити гумористику—це-ж ви не своїх знайомих розважаєте, а перед великою аудиторією проявляєте.

Можу вас запевнити, що Т-во в цілому чинно стежить за музичною ситуацією, і завжди зосереджує свою увагу на методах і завданнях своєї роботи, в чім можете пересвідчитись, зачитавши протокол останнього пленуму Ц.П., що відбувся у Харкові цим літом. (Див. К. і П. № 23 ст. «Шляхи муз. будівництва»).

Тут за участю відповідальних керівників УПО питання про перспективи роботи Т-ва ставилося і ті перспективи були зазначені. І всі ділові пропозиції, що ви подали у попередній вашій статті (К. і П. від 26/IX) Т-во розв'язало значно *раніше*, ніж ви їх порушили.

Можливо, що Т-во в процесі своєї щоденної роботи де в чім має хиб, то давайте про них говорити, але *по інакшому*, але це з міста в кар'єр «на осліп»... Бо свідомо перекручувати факти—це зброя непевна. Отже тов. Костенко киньте демагогічне «брязкання мечем»—на цім далеко не заїдете.

П. Козицький

Ст. дискусійна. Ред.

По кіно театрах

В кіно-театр ім. Комінтерна ледве можна дістатись. З четвертої вечора там стоїть нерушима людська стіна. Найрізноманітніший люд товпиться, щоб побачити на екрані завзятого Аліма, оборонця бідаків-кримців і запеклого ворога багатів мурз, оспіваного в сумних татарських піснях.

Інша справа в театрі ім. Лібкнехта, сюди на «Останню людину» з Янінгсом, ви можете любісенько пройти не стративши гудзика від пальто, і не турбуючись за свої ребра.

В чім річ?

Хайрі, як собі хоче—не Янінгс, а ВУФКУ, принаймні в «Алімі» не УФА.

А річ проста. Народ радянський воліє бачити на срібнім полотні екрану те, що будить в його рідні почуття, що робить з тисячі людей одну людину—тисячоголову і спонука її екраном думать, жить і почувать, примушує ці тисячу грудей спиняти віддих і тремтіти там, де на героя чикає небезпека й радіти з його перемог.

Тому він валом валить на «Аліма» і тому його не вабить Янінгс і взагалі увесь міщанський зміст «Останньої людини».

Це добре,—це значить, що найменше 60% нашого суспільства вже далекі від патосу лібреї й тонкосльозих драм.

І це зле, бо говорить як низько ще стоїть мистецький розвиток нашого кіно-глядача, який не бачить прекрасного в «Останній людині» її кінематографічної експресії й чудесної гри Янінгса.

Два висновки напрошуються тут: цей факт ще раз стверджує правильність

тематично-сюжетної лінії фільмів ВУФКУ і одночасно висуває конечну потребу підвищити мистецьку якість наших фільмів, щоб вони могли стати й знаряддям мистецького розвитку радянського кіно-глядача. Словом нам треба «Алімів» зроблених так, як зроблена «Остання людина», —щоб нам зовсім не потрібні стали «Останні люди», най і прекрасно зроблені імпресіоністами чи експресіоністами, най і надталановито зіграні Янінгсами, бо «Остання людина» все таки психологізм міщанського гатунку і Янінгс все таки міщанин хоч і надталановитий.

Алім. Для сценарія використано татарські пісні про сміливого ватажка XIX століття, що захищав бідаків-кримців від загребущих ненажерливих мурз. Алім—епігон великих селянських рухів з часів кріпацтва, син нашого Кармелюка тільки з меншим розмахом, бо меншав з часом і розмах самих рухів. Він не революціонер, а тільки завзятий бунтар, як і показав його сценарист та режисер у фільмі. Тому він тільки мріє про велике повстання, для якого треба тисяч людей, а після першої невдачі гуртових дій лишається сам жити в гірській печері і не робить навіть спроб знову підняти селян.

Це все так мусило бути як і подано в фільмі, що до теми й сюжету йому в цілому не має що закинути, а про дрібні говорити не варто.

Натомість мусимо сказати кілька слів в іншому аспекті про архітектуру фільму та про техніку картини. Тут не все гаразд. Насамперед кидається в очі, що Аліма забагато показують в'язнем і, взагалі, що фільм буди побудований в авантурній формі виглядає на звичайне чергування в'язниці й боротьби в Алімовім житті. Це може реальне, але не характерне для постати Аліма, яку нам здається краще було б подати в іншій архітектонічній багеті, саме в формі епічно-героїчної поеми, замінивши одночасно кострубаті написи на літературні, коли не поетичні, та зменшивши їх кількість, за рахунок збільшення промовистості і кадрів з окрема й монтажу в цілому.

Багато й стрілянини та їзди верхи в фільмі, від яких він безперечно тратить на впливі, бо вони заважають виявленню найважливішого—героїки і стомлюють око, також викликані його авантурною формою.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

ЄДИНИЙ НА УКРАЇНІ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ
ДВОХТИЖНЕВИК : : : :

„ВСЕСВІТ“

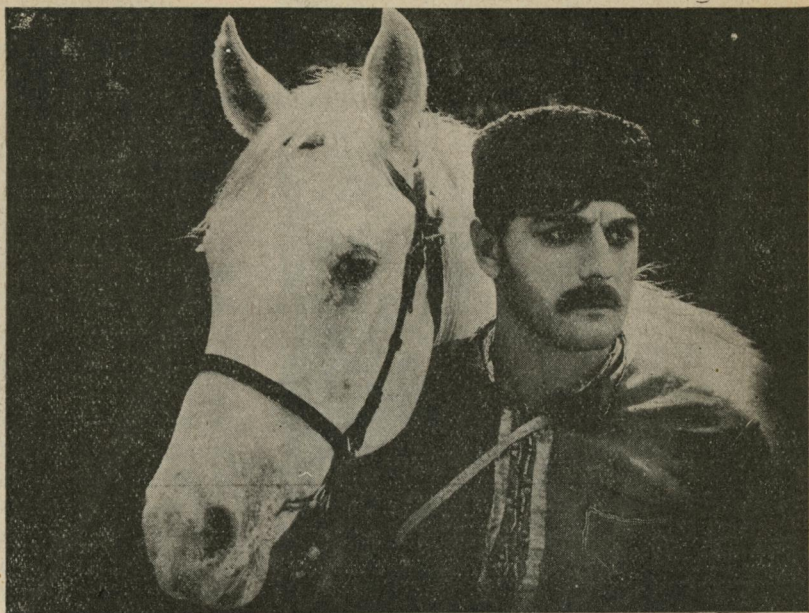
Передплата на 1927 рік приймається
в Харкові, вул. К. Лібкнехта № 11.

Ціна на рік—4 крб. 80 к., півроку—2 крб.
0 к., 3 місяці—1 крб. 20 к., на місяць—40 к.

ВУФКУ

«Алім»

Режисер нам здається ще зробив одну помилку в «Алімі», він захопився побічними речами, принадною кримською натурою й не спостеріг за ними принадного й фотографічного артиста Хайрі, що безперечно зміг би далеко краще заповнити ті місця фільму, де без особливої потреби показують після гір гори, а після лісу ліс. Зайвий також у фільмі мазур, коли його показують довго й краще ніж татарські танки, бо останні значно цікавіші в картині, яка



звичайно мала на меті познайомити маси із життям кримців взагалі.

Невиразна ще по-декуди фотографія, та наївно виглядає аналогія взята для підкреслення різниці шляхів батрака бунтаря Аліма й доньки багатого караїма Сари—оті два ялики на морі. Раз що зовсім не видно, щоб вони розходились, а друге це тривіально,—нагадує «и разошлись как в море корабли».

Тим часом, безперечна річ, що «Алім» потрібний і корисний для нас фільм, про це говорить уже той факт, що треба Алімового завзяття, щоб дістатись до театру ім. Комінтерна.

«Остання людина» зробила режисерів Мурнау світову славу. Ще перед тим, як довелося цю картину німецької фірми «УФА» побачити на українському екрані, вона багато разів згадувалась на сторінках нашої преси, інтригуючи тоді ще не прізвиськом режисера й не трьома літерами «УФА», а ім'ям популярного Еміля Янінгса, що грає в ній швейцарця.

Справді «Остання людина» типовий фільм в тієї категорії закордонної кінопродукції, що будується виключно на акторі, і зроблений він спеціально, щоб показати Еміля Янінгса ще раз гарним кіноактором і ще раз непоправним популяризатором міщанської ідеології. Приглянесь но, таж крім старого, Янінгса решта персонажів зовсім непомітні—тло. Швейцар все—і зміст, і сюжет, і головний герой, а ідеологія ліврея. Доки мав її старий—він був гордий і його шанували, а

взяли ліврею з плечей—зігнулися плечі, відцуралися всі, навіть дружина, донька й зять і вмер гоноровитий швейцар. Типова ліврейка, тонкосльоза драма німецького гатунку.

Проте, в цій драмі тьма кінематографічного. Чи ви спостерегли, що фільма має лишень чотири (здається) титри і з них один лист, який за титр лічити не можна, і що вони поставлені не тому, що сценаристові бракувало суто кінематографічної мови-кадру, а просто щоб підкреслити кілька психологічних моментів.

Чи помітили ви як логічно розвивається дія в фільмі, і як легко перебігає вона в цих промовистих і старано продуманих кадрах.

«Остання людина» передусім гарний сценарій, писаний рукою вправного майстра, що знає закони кіно і мислить рухливими образами. Цей сценарій організований тямущим режисером в певнім стилі від першого до останнього кадру. В «Останній людині» грає Еміль Янінгс, що вмів подати одним кивком голови переживання, поглядом або постановою сказати більше ніж хто інший метушню на 1000 метрів фільму.

На останку згадаємо, що це ледве чи не перша картина добре перемонтована для радянського екрану. Кінець її можна вважати певним досягненням перемонтажу. Коли засипає пригнічений горем швейцар почуваєш як умірає разом з ним і його міщанство, рушається його ліврейні й дріб'язкові ідеали.

В. Хмурий

Рецензії

Перший Держтеатр для дітей

«Одружіння» — постановка І. Мар'яненка

Цього року театр для дітей щасливо виплутується з «репертуарних тенет». Не тому, що натрапив на вдалу та добру п'єсу, а тому, що в репертуарній політиці своїй став на шлях, що забезпечує добір п'єс. Вдало розпочавши з «Козака Голоти» — п'єси цінної для театру й з виховавчих і з художніх міркувань — зараз театр заглиблює свою репертуарну політику, ставлячи наголос на моменті виховавчому, навіть учбовому.

«Одружіння» М. Гоголя — перший крок театру на шляху класичного репертуару. На далі він також обіцяє вести лінію дальшого обізнання молодого глядача з минулим нашого театру й літератури (замітка в № 29, Нового Мистецтва).

Мусимо вітати саму ідею систематичного введення до репертуару класичних п'єс, бо дотепер наші школярі аж ніде не могли їх побачити. Колишні денні вистави академічних театрів з «Ревізорами», «Одружіннями», «Горе от ума» й інш. припинилися ще задовго до того часу, як не стало в Харкові й самих академічних

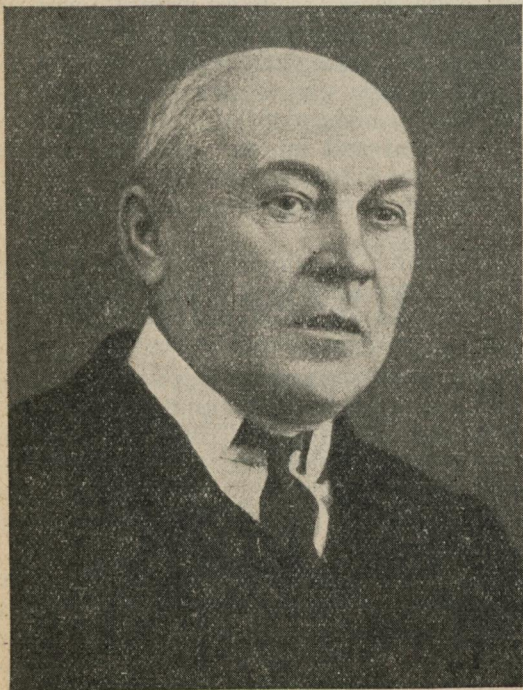
театрів. Та й не були ці вистави зорієнтовані на юну аудиторію.

А театр для дітей має змогу й мусить планувати ставлення класичних п'єс, зважаючи весь час на учбовий момент, на навчальні плани шкільні, та відповідно підготовлюючи глядача.

Підготовку глядача переведено й до цієї першої вистави — «Одружіння». — Із розмов з дітьми видно, що їм пояснювали по школах і самий твір, і літературну постать Гоголя, і добу та звичай, що їх фіксує п'єса. До того-ж дуже слушно виставлено в фойє вітрини з ілюстраціями та коментаріями, що висвітлюють зокрема «Одружіння» та й загалом добу.

Постановщик дав п'єсу в академічному плані. Такий підход треба визнати безумовно за правдивий, бо сучасний молодий глядач, обізнаючись з минулою епохою, мусить побачити класичну п'єсу і в класичнім плані виконання. Це дасть йому цілокупне вражіння про класичний театр. Звичайно, було-б бажано, щоб побачив він і класичну гру. Проте цієї «класичної» гри ансамбль театру для дітей дати не зміг. Насамперед акторський молодняк театру здебільшого вихований на інших засадах театральної техніки й манери гри, — близьких до сучасного театру еkleктичних форм ніж до театру академічного і по-друге загалом театрові бракує яскравих акторів, що здолали-б бездоганно опанувати відповідальні ролі класичного репертуару. Тому в частині виконання маємо огріхи, коли розцінювати його з точки погляду тих вимог, які ставляться до класичної постановки, в усій її непорушності. З цієї точки погляду усім виконавцям можна закинути недоробленість типів. Особливо зазнала лиха Гоголівська фраза, та всі ті дрібні рисочки, що так характерні для Гоголівських типів, що так уславили його перо драматурга. Найлегше справилася і з фразою і з «рисочками», та й загалом найближче до Гоголя була Агафія Тихонівна (Горленко). Найдальше — Аріна Пайтелеймівна (Тимофієва). Решта виконавців — в переміжку між ними, ближче або далі.

Але й так аудиторія прийняла виставу напрочуд добре. Всі найтонші визирки Гоголівого гумору дійшли до гля-



Василь Овчинників

(До 40-річного ювілею)

Червонозаводський театр

«Дочь генерал-губернатора»

Далебі, тяжко придумати безграмотнішу й безглуздішу п'єсу, ніж «драма» Пушмана та Яльцева. Теми 1905 року—теми великі й відповідальні, і підходити до їх слід з більшим знанням справи й більшою тямучістю, ніж виявили моторні драматурги.

В п'єсі навалено гамузом всього, що не протестувало: два представники революційної інтелігентської організації служать в генерал-губернатора і стежать за ним, щоб при нагоді забити. Один, секретар кохається з губернаторовою донькою,—за авторами, якоюсь героїнею реакції. Організація не довіряє йому, бо він очевидно розкладається. Не зовсім розклавшись Кропотів, кінець-кінцем, допомагає своїм бувшим товаришам, засудженим до кари на голову, втікти з в'язниці й забиває генерал-губернатора. Сюди ще приплетено ігумена з монастиря, що колись згвалтував якусь прочанку і мав від неї сина—нині смертника. Є в п'єсі щеї істерична дівка разом з глупаватою поліцією, ласими манахами, якимсь арештантом на манір андріївського Циганка і т. ін. Словом коли-б глядач задумав усю цю нісенитницю прийняти за справжню картину 1925 року він би глибоко помилився. Тим паче, що гучні слова про суперечність інтересів робітництва та інтелігенції, і про назрівання прийдешньої революції на заводах досить таки трафаретні й тьмяні на аж надто нездарнім тлі наципані, заявлені «революційні трафарети» ще не роблять революційної п'єси.

Поставили п'єсу в Червонозаводськiм театрі в міру зле й над міру неохайно.

дача. Він реагував на кожну ситуацію, на кожну фразу. Цю першу спробу ставлення класичної п'єси треба визнати за вдалу, і можна сподіватися, що й далі аналогічні постановки матимуть успіх в дитячої аудиторії.

Нарешті ще раз і ще раз на увагу театрові для дітей і СоцВихові: мова й вимова більшості акторів шкутильгає ще досі як що не «на всі чотири», то принаймні «на три»... «Кали», «Каво» — (Каго), душою і т. і., і т. і...».

Театр повинен взятися до цієї справи істотно.

Ю. С.



Народний артист Республіки
Леонід Собінов
в ролі Лоенгріна

Строї не відповідають справжнім ще свіжим у пам'яті царським уніформам, світові «ефекти» скверні. «Вороги» цілковиті ідіоти. Час же нарешті, зрозуміти, що чим дурніший супротивник, тим легше його перемогти. І далебі, нема нічого героїчного й славного в тім, щоб перемогти одного чи двох дурнів, будь вони навіть поліцаї або жандарми.

Як матеріал для акторів кухарство Пушмана та Яльцева ні трохи не цікаве. Говорити тому про створення якихось типів і образів зовсім не доводиться. Бо на сцені була не п'єса, а порожнє місце. Хоча публіка сміялась, дивлючись на безмежне шаржування Мальвіна-поліцейстера й Кастровського—поліцає. Багато темпераменту дав Бусар-Северів. Наближався до правди генерал—Котлярів. Удався манах Елізар Людвігову. Безглузду героїню п'єси—Віру цілком можна зарахувати до найнепотрібніших ролі: Троїцької, що заплуталась цього разу в довгiм убранні й живопису губернаторової доньки.

А загалом, навіщо було ставити цю п'єсу?

Вол. Волховський

Революція та Мистецтво

(Лист із Москви).

Московський музей Революції організував цікаву виставку «Революція в творах образотворчого мистецтва».

Виставка, що намагається показати як мистецтво відбило революційні народні рухи в Росії, заслужує як найсерйознішої уваги.

Що правда, її організаторам можна закинути цілковите ігнорування лівого мистецтва, що відіграло таку велику роль за перших бойових років революції, ігнорування того мистецтва, яке й тепер куди більше значить з історичного боку, ніж більшість із виставлених «ахривських» картинок, що намагаються ілюструвати революцію. А втім це компенсується як тим, що на виставці зібрано твори дореволюційних митців так і новизною завдання підсумувати та показати руське мистецтво соціальних і революційних мотивів.

Селянські повстання XVII й XVIII стол., Пугачовщина та Стенька Разін показані в сучасних гравюрах і в творах Рєпіна, Сурікова та Перова. Цілковито бракує надзвичайно цікавих народно-революційних та сатиричних лубків, що поширювались в Росії від часів Петра I—це перша найпомітніша прогалина виставки. Недості показані й декабристи, низкою акварелів та сучасних малюнків засланських селищ.

Далі йде Шевченко—предтеча революційної народницької живописи. Його творчості присвячено також мало місця. Натомість повно репрезентовано на виставці революційно-народницьку живопись другої половини минулого століття.

«Передвижничество»—перший з руських художніх напрямків, позначений певним соціальним характером. Ще з часу «Мира Искусства» до цієї доби звикли ставитись зневажливо. «Передвижничество» ототожнювалося з занепадом—браком культури та сили.

Тепер цей старий погляд вже оджив свій вік, настигла потреба зрев'ювати погляди на «передвижничество», хоча-б частково реабілітувати його та уважно по-марксовськи вивчити в світлі соціальної аналізи. Що «передвижничество», яке нині призвело до занепаду певну мистецьку школу, в свій час мало широкий розмах і великі внутрішні сили доводить виставлене там чудове полотно І. Рєпіна «Терористи», якому аж ніяк не бракує художньої культури та виразності. Не менш цікаві роботи Сурікова та Перова, на жаль нечисленні на виставці.

Що правда, ціла низка блідих і слабих народницьких картин Савицького, Коровіна, Ярошенка та інших ілюструють дальший занепад «передвижничества», викликаний розкладом тієї революційної інтелігенції, з якою воно щільно зв'язано, та її перетворенням на буржуазно-ліберальну інтелігенцію. Вивчення соціальних корнів «передвижничества» являє собою чималий інтерес, і що до цього виставка може стати у великий пригід та спонукати розпочати цю кінце потрібну для історії руського мистецтва роботу.

Ще яскравіше художнє значіння «передвижничества» виступає, коли порівняти його з Ахривськими епігонами, що займають зараз зали сучасної живописи на виставці. Ілюстраторство замість відбивання доби найбільший мінус цієї сучасної художньої продукції. Натуралістичний холод і дрібязковість у підході до революційної теми в їхніх роботах виявляє всю свою безпорадність.

Харків

Держсвтеатр



Художній керівник театру Ефрем Лойтер

Цей суто поверховий підхід художників, цей брак революційного запалу, ясно помітний уже в самому виборі теми. Художникові бракує гостроти спостереження сучасного життя, самоототожнення з революційною долею класу, а тому бракує і формально-мистецької, і сюжетної винахідливості при виборі теми, в наслідок цього на виставці повні зали баталій та маніфестацій, що відбивають дуже поверхово й формально революцію.

Проте роботи скульптора—Корольова, живописця Павла Кузнецова та графіка Кравченка показує, що наступає перелом, що й майстри висококультурні виживають свій навіяний французькими традиціями формалізм і беруться до революційного сюжету. Це запорука дальшого розвитку революційного мистецтва.

Виставка перша спроба історичного огляду революційної живописи і тому їй чимало можна пробачити. А втім гострота й важність теми примушують нас указати, що коли така виставка, як-то й слід, організується за принципом історичним, а не формальним, то на ній не можна ігнорувати народно-революційного лубка XVII—XVIII в., революційної графіки 1905 року та лівого мистецтва бойового періоду Жовтневої революції—агітаційного плакату й скульптури.

В справі вивчення та збереження цих не тільки надзвичайно цінних для історії революційних рухів, але частенько й художньо-значних творів зроблено ще дуже мало, чимало гине, чимало забуто, тому, збудивши інтерес суспільства до цих пам'яток революції виставка зробила-б велике діло.

А. Альф.

Х Р О Н І К А

Харків

3 нагоди 40 річного ювілею артиста Василя Овчиннікова 10 грудня відбудеться в Українським Народним театрі урочиста вистава. Піде: 1) «Наталка Полтавка» з участю Заслуж. Арт. Литвиненко-Вольгемут і заслуж. арт. Донця та ювілянтам в ролі Возного і за його режисурою. 2) Концертний відділ з участю Нар. арт. Л. Собінова та ювілянта.

Держєвтеатр. Праця над п'єсою «Гольдене медіне» («Вовчі душі» в переробці поставщика Ф. Лопатинського) тепер закінчується, також закінчують декоративне оформлення й строї. Прем'єра піде в середині грудня.

До роковин Держєвтеатру. 6 грудня минає рік з дня заснування Держ. Евр. театру УСРР. За рік роботи театр дав 6 постановок: «Ін брен», «Пурім Шпіль», «Цябсе цві», «Цвей Кунілемель», «Койменкерер», «Розіта». Готуються тепер крім недалекої прем'єри «Гольдене Медіне» — «Загмук» Ан. Глебова.

Концерт квартету ім. Леонтовича. В середині грудня відбудеться 5-й концерт квартету ім. Леонтовича. В програмі твори Лісовського й Крейсера.

«День музики» в Харкові. В «день музики» намічено влаштувати великий концерт у театрі державної опери. У ньому візьме участь запрошений з Німеччини диригент Гаук та капела «Думка». В програмі — твори новітньої української та європейської музики. Крім цього, концерт з участю квартетів ім. Вільома та Леонтовича відбудеться в залі держкнигозбірні. У помешканні Народного театру буде організовано об'єднаний виступ харк. хорів.

Концерт квартету ім. Вільома. 12-го грудня в залі держкнигозбірні відбудеться ювілейний концерт квартету ім. Вільома з нагоди 5-х роковин його заснування. У концерті візьме участь світовий піаніст Егон Петрі.

Червонозаводський театр. Театр готує чергову прем'єру — п'єсу Лавренєва «Ветер». Постановку «Розіти» через складне сценічне оформлення на де який час відкладено.

Приїзд капели «Думка» до Харкова. В десятих числах грудня капела «Думка» приїздить до Харкова, де працюватиме 1½ місяці. Один концерт капела дасть на користь Дніпропетровську.

Держквартет ім. Леонтовича просить усіх композиторів, що працюють на Україні надсилати йому свої нові камерні твори (квартети, квінтети, тріо, то-що).

Квартет має завдання пропагувати й популяризувати сучасну камерну музику серед широких мас, а тому буде включати до програму своїх циклових концертів всі твори, що їх буде надіслано авторами.

Квартет просить надсилати для виконання так друковані, як і рукописні твори разом з короткими автобіографіями авторів, щоб можна було перед концертом давати інформації про композитора.

Листи й твори просимо надсилати на адресу: М. Харків, Леусівський пров. б. № 11, пом. 3, й. Гельфандбейну.

Держквартет ім. Леонтовича.

Театр-Сатири. НК Допдирт організував у помешканні кол. Катерининського театру — театр Сатири. Відкриття відбудеться на кінець грудня. На відкритті виступить відомий кіно-артист Ігор Ільїнський. Крім того в театрі відбудуться гастролі відомого індуїського гіпноізизера Та-Рамо, що тепер з великим успіхом виступає в Москві.

Новий склад Правління т-ва Утодік. Відбулися загальні збори членів т-ва Утодік. Обрано нове правління. До нього ввійшли М. Куліш, Мамонтов, Туркельтауб, Досвідний, Радис; кандидати — Козицький, О. Вишня, Грудина; ревізійна комісія — Панч, Борисов, Красовський, кандидати — Рериківський, Лісовський.

Пленум спілки «Плуг». В січні в Харкові відбудеться пленум НК спілки «Плуг». На порядку денному: повістка 4-го з'їзду «Плуга», підготовка до свята 5-річного ювілею спілки (4 квітня 1927 р.), відношення Плуга до інших літорганізацій.

Пролеткульт.

В суботу 11 грудня відбудеться громадський прогляд виробничої роботи Українського театру «Робітничої Молоді» Всеукраїнського пролеткульту, «Комуна в стіпах» М. Куліша. Вистава відбудеться в клубі «Ларьок» по вул. Свердлова, 17.

Київ

Досвідна станція. Культвідділ Окрпрофради, щоб піднести продукцію художніх гуртків клубів організував досвідну станцію. На ній працюватимуть 6 гуртків підвищеного типу, що мають бути зразковими. Надалі досвідну станцію намічено перетворити в робітничий театр.

Симфонічний концерт при т-ві ім. Леонтовича. 6-го грудня відбувся концерт симфонічного оркестру при т-ві ім. Леонтовича, присвячений творчості М. Лисенка. Оркестр виготовував також низку творів композиторів: Василенка, Носковського, Рахманінова, Ревуцького та Фролова. У складі оркестру 70 музик. Диригує Радзівєвський.

Концерти 3. Лодій. 2-го й 5-го грудня в будинку Комосвіти відбулися концерти камерної співачки Зої Лодії. Концертантка недавно повернула з гастрольної подорожі по Франції та Італії.

Дніпропетровськ

Капела «Зоря».

У м. Дніпропетровському в театрі Держдрами ім. Луначарського 6 грудня 1926 року відбувся концерт державної капели «Зоря» за провідом Миколи Міця, з участю В. Юриша. Концерт присвячено річниці існування капели «Зоря», що вперше виступила 1925 року 24 жовтня. В програмі: Гайдн І., Шуман Р., Шуберт Ф., Вагнер Р., Лисенко І., Стеценко К., Леонтович М., Юриш В., Козицький П., Рубінштейн А., Мусоргський М., Чайковський П., Сакновський Ю., Танєєв С.

До 10-х роковин Жовтневої Революції. Держ. Академія Художніх Наук у Москві почала підготовчі роботи до великої виставки художніх творів, що відбивала б життя усіх народів СРСР. Виставку відкриють до 10-х роковин Жовтневої Революції.

«День музики» в Гадячі

(На Роменщині).

У нас в Гадячі є багато митців української музики, зокрема є кілька збирачів та записувачів народних пісень.

Заходами цих прихильників українського мистецтва переводиться в життя ухвала про організацію «дня музики» в Гадячі.

Але всі матеріали та інструкції було одержано дуже пізно і тому «день музики» в Гадячі доведеться відтяти до 12-го грудня.

Свято відбудеться в місцевому Педтехнікумі. Воно складатиметься з двох доповідей: 1) «Чого ми святкуємо «день музики» та 2) Історія розвитку української музики (короткий огляд) і концертної частини. Програма концерту складено з пісень українських композиторів (по 2—3 пісні кожного) з попереднім словом про творчість. Ціни на місця встановлено найприступніші, бо головна мета концерту — не заробіток, а популяризація укр. музики.

Концерт проведе об'єднаний хор робітничого клубу та педтехнікуму.

Музкор Л. П.

Серед укр. композиторів

— Б. Лятошинський написав нову увертюру на українські народні теми для великого симфонічного оркестру.

— Л. Ревуцький закінчив роботу над другою симфонією на українські теми.

— П. Козицький закінчує музику до п'єси «Сава Чалий», що піде в театрі «Березіль».

Письменники за працюю

— В. Ярошенко написав велику прозову річ «Гробовище».

— Г. Косинка пише оповідання «Кар'єра». В-во «Маса» друкує збірку оповідань письменника під назвою «Політика».

— Д. Загуд здав ДВУ збірку віршів на 4 аркуші «Мотиви» (1923—26 р.). Вона вийде з передмовою проф. Білецького. Незабаром поет здає до друку збірку перекладів балад Шілера. Другим накладом вийде також книжка «Поетика».

— Я. Качура здав до в-ва «Маса» збірку оповідань «Без хліба». Працює над циклом оповідань з нового селянського побуту.

К і н о

Вірменкіно закінчує нову велику комедію «Чорти»—сценарій за оповіданням Багратуні. Картину ставить режисер Бек-Назаров. Він же працює над розробкою постановки картини «Злий дух» за романом Шірманзаде.

Транс-азійська кіно-експедиція. Американська «Універсаль-філм» організувала величезну кіно-експедицію, що зняла найглухіші місця Китаю, Тибета й Індії. Картину продано за 12 мільйонів доларів до Америки та Австралії.

Ч. Чапліна поранено? Під час зйомок в Голлівуді відомий кіно-актор Ч. Чаплін поламав собі ногу. Чапліну очевидно довго доведеться лежати в ліжку. Проте, як пишуть деякі американські газети, можливо, що ці повідомлення є один з багатьох трюків американської реклами.

Р і ж н і

Конфлікти при розподілі ролів. ЦК Робмис пояснив, що на випадок конфліктів між акторами й адміністрацією при розподілі ролів, їх треба розв'язувати на засіданнях РКК. Коди й там не досягнуть згоди, то перешкод немає ніяких, щоб зацікавлений актор звернувся до суду і прохав дати йому ролі, виконання якої витікає із складеної з ним трудової умови.

«Доротея Ангерман»—нова п'єса Гавитмана йшла вперше 20 листопаду на сценах 17 театрів одночасно: в Ляйпцігу, Франкфурті, Гамбурзі, Мюнхені, Дрездені, Дюссельдорфі, Бремені, Бармен - Ельберфельді, ГанOVERі, Брауншвейзі, Штутгарті, Шверині, Майнінгені, Штральзунді, Фрайбурзі, Ульмі й Відні. Драматург був на спектаклі в Відні, де п'єсу ставив Макс Рейнгардт.

Виставка негритоского мистецтва. В Ліберії (Африка) відкрилась перша в світі виставка негритоского мистецтва. На виставці—експонати всіх видів негритоскої штуки з давніх часів аж до останніх фокстротів.

Лист до редакції

В імені робітників нового українського театру ім. Котляревського в Полтаві складаю подяку всім, хто вітав театр з нагоди його відкриття 11-XI—26 року.

Уповноважений театру М. Невідомський.

Відповідальний редактор М. Христовий.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ІЛЮСТРОВАННИЙ ТИЖНЕВИК „НОВЕ МИСТЕЦТВО“

вид. Відділу Мистецтв УПО

Журнал містить статті в справах театру, образотворчого мистецтва, музики, кіно, поезії, фейлетони, рецензії, мистецьку хроніку

Передплата на 1 рік 9 карб. — коп.

„	„ 1/2	4	50
„	„ 3 міс.	2	60
„	„ 1	—	87

Ціна одного приміря. в Харкові 20 к.

На периферії, в Союзах Республік, театрах і на залізниці 25 коп.

Видавництво має 37 комплектів журналу за 1925—26 р.

Вартість одного комплекту з пересилкою 6 карб.

Редакція і контора: Харків, вул. Карла Лібкнехта, № 9. Телефон № 1—68

ПРОГРАМИ ТЕАТРУ В

Державна акопера

Корсар

Балет на 4 дії, 7 картин.

Муз. Адама, Арендса, Деліб, Толстякова.

Дієві особи:

Конрад, ватажок корсарів Шавров.
Медора, молода гречанка, годованка
Ісаака Люком (засл. арт.).
Сеїд Паша Романенко.
Ісаак Ланкедам Рябців (засл. арт.).
Гюльнара, найулюбленіша жінка Сеїд
Паші Дуленко.
Біранто, поплічний Конрадів Тарханів.
Доглядач у гаремі Богомил.

I акт. Базар невольниць.

1. Приїзд корсарів. 2. Вихід Ісаака й Медори.
3. Конрад забачивши Медору наказує корсарам
викрасти її та інших невольниць. 4. Вихід Сеїда
Паші для купівлі невольниць у свій гарем. Тан-
ки невольниць і невольників.

Танок невольниць виконає—Маслова,

Танок невольниць і невольника виконують—
Гасенко й Чернишів.

Танок невольниць і невольників виконують—
Ільїна, Ошкарп, Мулер і Ковалів.

5. Ісаак Ланкедам пропонує Сеїд-Паші купи-
ти Медору і примушує її танцювати.

Танок Медори з невольником—Люком, Шавров.

6. Сеїд Паша купує Медору й каже привести
її в палац. Ісаак відсилає Медору в будинок, а
сам іде. Конрад викликає Медору.

Танок корсарів і невольниць—Люком, Шавров.
Тарханів, Берг, Соколова, Герман, Смірнова, Яко-
бі, Гасенко, Федорів, Захарів, Барський, Горохів,
Кузнеців, Соболь.

9. Конрад краде Медору, а корсари інших
невільниць і ведуть їх на свій корабль. Повер-
нувся Ісаак. Зняв галас, але Біранто веде і
його на корабль. Корсари від'їждять.

II акт. I картина. В Таборі корсарів.

1. Вихід Конрада й Медори. 2. Вихід Біран-
то. 3. Вихід корсарів з невольницями. Невіль-
ниці просять корсарів пустити їх. Ісаак молить
Конрада пустити невольниць, думаючи, що він
звільнить і Медору. Медора також просить Кон-
рада за невольниць. Конрад згодився.

Танок Адажіо—Люком і Шавров. Невільниці
й корсари. Варіяція—Шавров. Варіяція—Яригіна.
Соґа—Люком і Шавров. Загальний танок
Дорохівська, Деларова, Соколова, Гасенко, Гер-
ман, Якобі, Смірнова, Берг, Захарів, Барський,
Горохів, Федорів, Кузнеців, Соболь. Жарт Медори
(танок в строї корсара)—Люком. Невільниці
знову благають корсарів пустити їх. Медора
просить за їх Конрада. Конрад відпускає. Роз-
лютовані корсари на чолі з Біранто нападають
на Конрада. Конрад дужий фізично перемагає
й виходить з Медорою. Біранто вирішує пом-
ститись, украсти Медору й віддати її Ісаакові.
Він отримує букет сонним зіллям, пробує його
на однім з корсарів і доручає Ісаакові викрасти
Медору.

II акт. II картина. Конрадів намет.

1. Конрад з Медорою входять у намет. 2. Сце-
на кохання. Ісаак передає Медорі букет, а та
підносить його Конрадів. Конрад поноував і зне-
притомнів. Медора жахається. Виходять корсари

в машкарах. Вона чує біду й починає будить
Конрада. Біранто хоче її відтягти. Медора за-
хищається й ранить йому руку. Один корсар
хватає її й виносить.

III акт. В палаці Сеїд-Паші.

1. Вихід Гюльнари. 2. Вихід Сеїд-Паші.
3. Танок жінок—Долохова, Штоль, Дунаєвська,
Озолінг. 4. Танок Гюльнари—Дуленко. 5. Вихід
Ісаака Медора. Ісаак просить заплатити йому,
але Медора скаржиться на його і він одержує
тумаки тай тільки. Медора лишається в Сеїда
Паші. Жінки розважають її танками. Проходять
дервіші. Один підходить до Медори зриває маш-
кару—Конрад. Медорі мариться сон.

В «Сні» танцюють—Берг, Васіна, Віноградо-
ва, Герман, Гасенко, Дуленко, Дорохівська, До-
лохова, Дунаєвська, Ільїна, Маслова, Озолінг, Пе-
реяславець, Ошкамі, Стрілова, Соколова, Штоль,
Яригіна, Якобі, Горохів, Захарів, Ковалів, Кузне-
ців, Мулер, Мессерер, Маневич, П-влів, Соболь,
Федорів, Чернишів. 1. Adagio—Рейзен, Жуков.
2. Adagio—Дуленко, Швецов.

Корсари громлять палац. Медора розповідає
Конрадів, що з нею сталося коли він знепри-
томнів. Це викриває Біранто. Конрад стріляє
в Біранто та Медора відводить руку і врятовує
його. Сторожа Паші пермагає корсарів. Конрад,
Медора, Біранто й кілька корсарів утікають.

Фінал.

На кораблі Біранто знову наважується за-
бити Конрада. Ісаак помітила Медору й попередила
Конрада. Конрад скидає Біранто в море. Бура.
Корабль розбиває об скелю. На ній і рятується
Конрад з Медорою.

Постановка засл. арт. В. Рябцева й А. Мессе-
рер.

Solo скрипка—проф. Добржинець та Пергамент.

Solo арфа—Пушкарьова В.

Диригент І. Вейсенберг.

Кармен

Опера на 4 дії. Музика Ж. Бізе, переклад Миколи
Вороного.

Дієві особи:

Кармен Захарова.
Мікаела, селянська дівчина Макурсва.
Фраскіта Орлова, Янчевська.
Мерседес Золотогорова.
Дон-Хозе, сержант Куржіямський.
Ескамілью, матадор Селецький.
Іль Дон-Кайро Зайлнер.
Іль Раменладо Прес.
Пуніга, лейтенант Донец (засл. арт.).
Моралес, сержант Градов.
Провідник Дідківський.
Лілас-Паст'я, господар корчми Аркад'єв.
Офіцери, салдати, хлоп'ята, фабричні робітники,
цигани, контрабандисти то-що.

Балет в 1, 2 і 4 діях:

виконують в 2 дії: Стрілова й Чернишів.
(1-й танок), Яригіна, Павлів і Ковалів (2-й танок),
Дуленко (3-й танок); в 4-й дії—Виноградова.
Діється в Іспанії близько 1820 року.

Сценічне оформлення худ. Кігеля.

Танки в постановці балетмейстера Мессерера.

Диригент М. Штейман.

Зав. д-т. част. Микола Вороний.

Горбоконик

Балет на 5 дій, 10 карт. Муз. Ц. Пуні.
За участю Є. М. Люком та Б. В. Шаврова.

Дієві особи.

Дід Тарханів.
Данило, його найстарший син . . . Федорів.
Гаврило, його середній син . . . Кузнеців.
Івасик, його молодший син, дурачок . . . Рябців.
Цар-діва Люком.
Золотий промінь Шавров.
Горбоконик Рожинська.
Хан Горохів.
Найулюбленіша ханова жона . . . Яригіна.
Почет Богоміль, Чернишів, Маневич, Захарів,
Барський.
Евнух Аркад'єв.
Поплічник ханів Павлів.
Ханські жони Долохова, Імханицька, Герман,
Лур'є, Гасенко, Озолінг.
Купець Маневич.
Парубок з балалайкою Аркад'єв.
Океан Ковалів, Мулер.

Селяни, ханські слуги, негрятята, сторожа,
раки, риби, дельфіни, черепахи, вояки.

I дія карт. I. Базар на селі.

1. Дід виповідає купцеві свою біду—«згинула пшениця». Купець розважає його, ідуть до корчми. 2. Танок парубка з Івасиком вик. Аркад'єв і Рябцев. 3. Танок Гаврила вик. Кузнеців. 4. Руський танок Переяславець, Ільїна, Маслова, Якобі, Мулер, Ковалів, Барський, Захарів. 5. Руський танок в місті Дуленко, Чернишів, 6. Сцена й танок Івасикова з селянином Рябцев і Жерлінська. 7. Танок Івасика з бабами Берг, Герман, Дорохівська, Ошками і Рябцев, 8. Танок селянок Смірнова, Гасенко, Штоль, Імханицька, Дунаївська, Озолінг.

Карт. 2. На полі.

1. Вихід Діда з синами на поле стерегти жито. Івасик лишається стерегти жито.

2. Виходить кобила. Івасик ловить її.

Карт. 3.

1. Кобила просить Івасика пустити її. Дарує йому горбоконика й двох золотогривих коней.

Карт. 4.

1. Івасикові брати крадуть його золотогривих коней.

Дія II карт. 5. Ханський палац.

1. Танок ханських жон Яригіна, Гасенко, Долохова, Імханицька, Герман, Озолінг, Лур'є. 2. Вихід Данила й Гаврила продавати коней. Сцена. Івасик, брати й хан. 3. Івасик продає ханові коней, і хан признає його своїм машталіром. 4. Горбоконик дарує Івасикові чарівний батіг. 5. Царедворці приносять Івасикові нове убрання. 6. Ханський поплічний розповідає, ніби 4-х негрятят перевернулися на красунь-Івасик хоче випробувати батіг і ляскає ним, негрятята перевертаються на красунь—вони танцюють: а) варіяція—Переяславець, б) Васина, в) Ільїна, г) Виноградова. 7. Вихід хана, царедворці розповідають йому, що вони бачили. Хан просить показати красунь і йому Івасик показує Цар-діву. Хан вимагає, щоб Івасик привів її йому. Івасик з Горбокоником ідуть її шукати.

Картина 6. Острів Неренд.

1. Івасик прибув на острів, тут він має найти Цар-діву.

2. Вихід Неренд і танок їх. Берг, Васина, Переяславець, Долохова, Маслова, Гасенко, Озолінг, Герман, Якобі, Стрілова, Ілліна, Соколова,

Виноградова, Ошками, Жерлінська, Лур'є, Імханицька, Смірнова, Маслец, Дунаївська, Дорохівська, Штоль. 3. Вихід Цар-діву Люком. 4. Івасик краде Цар-діву.

Дія III, карт. 7.

1. Хан нудиться ждучи Цар-діву. Царедворці розважають його, але він з цього ще більше злий. Являється Горбоконик і всіх присипляє. 2. Прибуває Івасик з Цар-дівкою. 3. Прокидається хан Цар-діва просить її пустити, але хан радий все віддати, щоб вона залишилась. Він примушує свою улюблену жону розважатись її танком. Грають спочатку Івасикові брати, потім сам Івасик нарешті Горбоконик. Цар-діва так захоплена грою, що забуває про свою неволю й танцює. Танок а) «Соловей мій соловей» б) Меланхолія, в) Мазур і руська Люком. 4. Хан просить Цар-діву стати йому за жону. Та згодна коли він добуде з дна моря—океану перстін.

Дія IV карт. 8. Дно—моря—океану.

1. Горбоконик з Івасиком спускаються діставати перстін. 2. Танки риб—увесь балет. 3. Дві жемчужини—Яригіна, Дуленко. 4. Сварка карася з ершем Озолінг, Дунаївська. 5. Раки Богоміль, Тарханів, Захарів, Барський. 6. Івасик дістає від риб—перстін.

Дія V карт. 9.

1. Цар-діва закована в золоті ланцюги за непокірність ханові. 2. Приходить хан і просить згодитись вийти за його заміж. Цар-діва просить зняти з неї ланцюги й танцює. 3. Прибуває Івасик з перстнем. Цар-діва пропонує ханові раніш ніж поженитися скупатися в двох казанах, щоб вернути собі молодість. Хан пропонує Івасикові випробувати це на собі, той згоджується, і викупавшись перевертається на красуня царевича, а Хан купавшись і собі гине.

Карт. 10.

Являється народ і вітає царевича. Танки. Латиші Соколова, Захарів. Поляки Дороховська, Маслова. Берг, Чернишів, Ковалів, Мулер. Татарський танок Яригіна. Боярський танок Долохова. Штиль, Жерлінська, Лур'є, Якобі, Смирнова, Богоміль, Маневич, Кузнеців. Уральський танок Гасенко, Ошками, Озолінг, Барський, Федорів, Соболь. Український танок—Герман, Тарханів. Танок Цар-діву. «Руська» Люком і Рябцев. Апофеоз.

Соло скрипка Добржинець, Пергамент. Соло віолончель Шитина. Соло флейта Лембзрг. Соло кларнет Риков. Соло корнет Перель.

Постановка засл. арт. Респ. Рябцева.

Диригент Н. Михайлів.

Художник Р. Кігель.

Спектакль веде А. Муравин.

Леоенгрін

Опера на 3 дії. Музика Рих. Вагнера.

Переклад О. Варави.

Генріх «Птицелов» німецький король . . . Циньов.
Леоенгрін, лицар Граля Собінов (нар. арт. Респ.).
Ельза, принцеса брабантська . . . Володимирова.
Фрідріх, фон Тельрамунд, брабантський граф . . . Костенко.

Ортруда його дружина . . . Литвиненко-Вольгемут
(Засл. арт. Респ.).

Королевський глосатай . . . Тоцький.

Графи, шляхтичі, пажі.

Дія відбувається в Антверпені, в першій половині X століття.

Диригент М. Штейман.

Хормейстер О. Попов.

Суфлер В. Овчинников.

Зав. дт. част. М. Вороний.

На цілий 1927 рік 2 КАРБОВАНЦІ

КОШТУЄ

„ЗОРЯ“

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ТА ПОЛІТИЧНО-ГРОМАДСЬКИЙ, ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ.

„ЗОРЯ“ виходить вже третій рік регулярно щомісяця книжками в 32—48 сторінок. Друкує вірші, оповідання, статті на політично-громадські та літературні і наукові теми, хроніка культурного життя СРСР і других країн, найновіші здобутки науки й техніки.

Має своїх постійних співробітників по всіх важливіших містах України, а також на Західній Україні, в Чехії, в Сполучених Штатах Америки і в Канаді.

Присилайте негайно передплату на таку адресу:

Дніпропетровськ, проспект Карла Маркса, № 106. Контора редакції „ЗОРЯ“.

Снігуронька

(весняна казка)

Опера на 4 дії з прологом.

Муз. М. Римського-Корсакова.

Переклад О. Варавви.

Дієві особи в пролозі:

Весна-Красна	Пушкарьова, Ахматова.
Дід-Мороз	Донець (засл. артист), Цинів.
Снігуронька	Макурова, Турчанінова.
Лісовик	Пресс, Чишко.
Масниця-солом'яне опудало	Семенців, Корсаків.
Бобиль	Гайдамака, Дитківський.
Боблиха, його жінка	Стуканівська, Ахматова.
Почет весни, птахи, журавлі, гуси, качки, шпакі, сороки, жайворонки та ін.	

Дієві особи в опері:

Цар Берендей	Середа, Анисимів.
Бермита боярин	Зайднер, Циньов.
Весна-Красна	Пушкарьова.
Снігуронька	Макурова, Турчанінова.
Бобиль	Гайдамака, Дитківський.
Боблиха	Стуканівська, Ахматова.
Лель, пастух	Золотогорова, Веккер.
Купава, молода дівчина	

Литвиненко-Вольгемут (засл. артистка).

Мізгир, торговий гість	Норців, Градів.
1-й Бірюч	Жихарів, Ткаченко.
2-й Бірюч	Дитківський, Лесман.
Царський джугра	Іскра-Єзерська, Орлова.
Лісовик	Пресс, Чишко.

Бояри, боярині, царські придворці, гусярі, скоморохи, сурмачі, пастухи, хлопці, й дівчата, Берендей, лісовики, квіти—оточення весни.

Діється в країні Берендей за доісторичних часів.

Пролог перебігає на червоній горці, поблизу Берендєвського селища—столиці царя Берендея. Перша дія,—в зарічній слободі Берендєвці. Друга дія—в палаці царя Берендея. Третя—в заповітнім лісі. Четверта—в Яриловій долині.

Танки поставлені балет. В. Рябцевим (заслуж. хореограф).

Художник Мусатів.

Диригент М. Штейман.

Держтеатр „Березіль“

Мистецький керівник—Народний артист Республіки Лесь Курбас

Жанерія

Трагедія-епопея на 4 дії за М. Меріме.

Дієві особи:

Сирій Вовк	Шагайда С., Романенко О.
Осаул	Свашенко С.
Вільфрід	Іванів.
Годфруа, кривий	Макаренко А.
Новий	Гавришко.
Барон Д'Апремон	Сердюк Л.
Ізабела його дочка	Чистякова, Пілінська,
Конрад—його син	Титаренко Н., Бабіівна Т.
Сенешаль—дворецький барона	Стукаченко В.
Буфон	Балабан Б., Назарчук.
Бонен—учитель	Савченко.
Маріон	Стешенко, Смерека.
П'єр	Масоха, Кошевський.
1-й паж	Пігулович О.
2-й паж	Лор С.
Хома	Кононенко М.
Рено	Ходкевич С.
Моран	Карпенко С.
Сімон	Стещенко В.
Бартелемі	Макаренко.
Гальон	Свашенко С.
Марта	Петрова Е.
Жанета	Криницька.
1-й селянин	Жаданівський.
2-й селянин	Гавришко.
3-й селянин	Іванів.
Абрам—кабатчик	Радчук.
Сір Де-Беліль, посланець короля	Гірняк О.
Брат Жан	Бучма А.
» Гонорій	Крушельницький М.
» Сульпіцій	Шутенко А.
» Годеран	Подорожний О.
» Ігнатій	Савченко К.
Д'Акуній Ласіньяк—лицар	Подорожний О.
Де-Курсі—лицар	Білашенко.
Де-Буасі—лицар	Возіан.
Сір Будуен—лицар	Дробінський.
Сен Круа—лицар	Радчук.
1-а дама	Кузьменко.
2-а дама	Даценко Л.
3-а дама	Петрова Е.
4-а дама	Криницька.
5-а дама	Косаківна.
Сівард, англійський лицар	Бабенко Д.
Броун—стрілець	Дробінський.
Вчений	Радчук Ф.
Сірі вовки, селяне, англійці, ченці, лицарі, челядь.	

Режисер—Б. Тягно.

Художник—Шкляв.

Реж.-лаборант—Е. Лішанський.

Лаборант—В. Складенко.

Текст в переробці Щербинського.

Музика А. Буцького та Вериківського.

Диригент—Б. Крижанівський.

Помреж.—Савицький О.

За двома зайцями

Комедія-сатира на 3 дії за М. Старицьким.

Сценарій Василько-Міляїв і Шмаїн.

Текст Ярошенка з додатками Щербатинського і инш.

Дієві особи:

Сірко-орендатор млина Сердюк.
Сіркова, його дружина Стещенко.
Проня, їх донька Добровольська.
Химка, наймичка Сірків Лор.
Лемериха, сестра Сірка перекупка

Бабіівна, Пилипенко.

Галя, її донька Титаренко.
Голохвастий, аферист голова Промторгу Гірняк.
Копилевич (його компаньон) Балабан, Савченко.
Супчик (теж) Макаренко, Радчук.
Шарманщик, червоний інвалід Карпенко.
Злодій Назарчук.
Бобчик Шутенко.
Добчик Іванів.

Перекупки: Смерека, Петрова, Станіславська,
Доценко, Пігулович, Криницька.
Косаківна, Верещинська.

Крамарі: Дробінський, Білашенко, Романенко,
Гавришко, Жаданівський, Восточний.

Завклубом Бабенко.

Режисер Крушельницький.

Петро, актор-халтурщик Масоха.

Возний (теж) Кононенко.

Виборний (теж) Свашенко.

Терпелиха (теж) Кузьменко, Пилінська.

Міліціонер Шагайда.

Інваліди: Дробінський, Кононенко, Романенко.

Дийкон Шагайда.

Манашка Криницька, Кузьменко.

Матрос Масоха.

Вустя Смерека, Станіславська.

Мотря Петрова.

Міщанка Стеценко.

Перукар Ходкевич.

І дружка Доценко.

ІІ дружка Пігулович.

Непмани: Подорожний, Жаданівський.

Постановка В. Василько-Міляїв.

Відновлює режисер Шмаїн.

Лаборант Макаренко.

Диригент Крижанівський.

Веде виставу О. Савицький.

Державний Єврейський театр

Ін дер голдене медіне

На 4 дії.

Маргарет Чальмерс Ейлішева.

М-р Чальмерс (її чоловік) Нугер.

Нокс Говард (соціаліст, чл. парламенту) . Кантор.

Губерд (журналіст) Ізраєль.

М-р Старкведер (батько Маргарет)

Заславський (Фай).

М-с Старкведер (його дружина) Гольдберг.

Коні (їх донька) Кулік-Терновська.

Дотльман (секретар Старкведера) Абрамович.

Рутланд (пастор) Сокол.

Даусет (сенатор) Герштейн.

М-с Даусет (його дружина) Рубінштейн.

Економка Муровіна.

Лінда (камеристка Маргарет) Капчівська.

Служниця Савицька або Лісанська.

Шпики Сокол і Крамер.

Робітники Герштейн, Гольман, Абрамович.

Льокаї Гольман. Крамер.

Постановка Ф. Лопатинського.

Художник В. Шкляїв.

Лаборанти А. Кантор, Я. Лопатинський.

Цвей кунілемлех

За Гольдфаденом.

Комедія-водевіль на 8 епізодів.

Дієві особи:

Пінхес Мерензон.

Рівке Сонц.

Хане (Кароліна) Кулік-Тарновська.

Калмен (сват) Стрижевський.

Мотл Заславський (Фай).

Зельде Ейлішева.

Кунілемл Нугер.

В інтермедіях: Абрамович, Алуф, Гордон, Іва-

Він, Капчівська, Крамер, Сігаловська, Сокол, Ха-

сін, Шейнкер.

Режисер—Лойтер.

Музика—С. Штейнберга. Художник—Рабічев.

Танки:—Бойко, Вігільов. Тексти пісень—

А. Когана. Інтермедій—О. Стрілець. Лаборант—

Стрижевський.

Художній Керовник Єф. Лойтер.

Диригент—С. Штейнберг.

Спектаклі ведуть—А. Абрамович та М. Ме-

рензон.

Машиніст сцени—Б. Сусоев. Світло—З. Яре-

менко.

Перукар—Г. Левак. Бутафор—Тянківський.

Строї, конструкції, декорації та бутафорія

власних майстерень.

Директор Левітан М.

Гол. Адм. Лавров С.

Адм. Левков М.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ

літературно-критичн. ілюстр. щомісячний журнал

„ПЛУЖАНИН“

ВИДАЄ СПІЛКА СЕЛЯН. ПИСЬМЕН. „ПЛУГ“

ЗА РЕДАКЦІЮ: Биковця М., Загула Д.,

Кириленка Ів., Лебеда В., Момота Ів.,

Панова Ан., Пилипенка С.

ПРОГРАМА ЖУРНАЛУ: організація літруху, теорія й літтех-
ніка, художній розділ, наш побут, літдискусія, критика й
бібліографія, весела сторінка, поштова скринька.

Журнал рекомендовано для шкіл, вчителів, сільбудів, хат-
читальень Методкомом Соцвуху та Методкомом Політосвіти
Наркомосу УСРР.

Редакція має невел. запас комплектів за 1925 рік (6 кн.)
по ціні 1 карб. 20 к. за компл. з перес., за 1926 рік єсть
№ 2, 3, 4-5, 6-7, 8-9 по ціні кожна книжка 30 к. з перес.

ПЕРЕДПЛАТА НА 3 МІС. (ЖОВТЕНЬ — ГРУДЕНЬ) 90 КОП.

Умови передплати на 1927р. оголошено в № 11 та 12.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: ХАРКІВ, ПУШКІНЬСЬКА, № 24.

Державний Народний театр

В і й

Фосерія на 4 дії за Гоголем-Кропивницького.

Сотник Рейський; Панна Акімова, Попова; Нянька Малієва; Хома Брут Овдієнко; Тит Халява Сокирко, Малько; Тиберій Горабець Твердохліб; Баба Зарницька; Дорош Ходимчук; Свирід Василько; Оверко Благополучний; Хаїм Тагаїв; Хайка Доля, Хорунжий Захарчук; Бублейниця Попова, Шаленцова; Сластьоница—Олишкі; Прянишниця Санківська; Мужик з возом Заховай; Баба його дружина Вятківська; Бандуриста Білокінь; Граматики Залізна, Мізиненко; Ритори Чернуха, Васильів; Богослов Удовенко; Вій Демченко.

Реж. Грудина Д.

Реж.-лаборант—Самарський.

Диригент Верховинець.

Художник Вясякин.

Про що тирса шелестіла

Трагедія на 5 дій Черкасенка.

Іван Сірко Петлішенко, Сокирко; Софія, його жінка Зарницька; Роман, їх син Морозенко, Заховай; Пенюк Рейський, Василенко; Лесь Скрипченко; Оксана Горська, Горленко; Килина Горленко, Доля; 1 жінка Жданова; 2 жінка Вятківська; 3 жінка Терентьїва; Кудлай Захарчук; Шило Ходимчук; Перепелиця Носович; Гедзь Тагаїв; Запридух Твердохліб; Крижаний Василько; Ярема Овдієнко; Ясько Челишенко; Турецький посол Шкурат; Татарин Васильів.

Постановка Гол. реж. Рошківського.

Режис.-лаборант Самарський.

Пом. реж. Коханій.

Зав. худ. част. Грудина Д.

Зав. муз. част та диригент Верховинець В.

Зав. хореогр. част. Квятківський О.

Диригент Харківський С.

Богдан Хмельницький

Історична драма на 5 д.

Богдан Петлішенко. Ганна Доля. Єлена Горленко. Тимко Самарський. Богуш Овдієнко, Сокирко. Катря: Винницька, Софієнко. Юзя Скрипченко. Домаха Жданова. Дівчата у Богдана: Василенкова, Софронова. Джура: Попова,

Петровська. Чернота Захарчук. Глоба Кост Бандурист Манько. Пробощ Заховай. Чапський Носович. Голий Твердохліб. Сулима димчук. Кривоніс Коханій. Настя Малієва. чата у Насті горової Санківська, Томашова, Ітіна, Шелкунова. Тетеря Тагаїв. Козаки: Кос Удовенко. Нечай Рейський. Виговський Ярмо Ясинський Горнятко. Запор: 1 Василенко, 2 гополучний. Золотаренко Шкурат. Турецький сол Демченко. Татарські послы: Вятківська, Мренко. Барабаш Рейський. Гайдук Білокінь.

Постановка Гол. реж. О. Рошківського Р. реж. Коханій.

Гандзя

Істор. драма на 5 дій, Тобілевича.

Ханенко, гетьман Петлішенко, Сокир Грицько Дорошенко Хорош; Пелех Васил Багаченко Носович; Біленький Ходимчук; Любе Тагаїв; Гандзя Горленко, Горська; Зінько Самарський; Грицько Морозенко; Пиво-Запольський Овдієнко; Нянька Зарницька, Жданова; Кат Малієва; Алінка Лешко; Дівчина Скрипчен Улас Василько; Явтух Рейський; Янкель Благополучний; Ривка Терентьїва; Борух Челишен Запорожець Ходимчук; Хома Твердохліб; 1 і 2 лавки Заховай, Удовенко.

Режисер Захарчук Є.

Пом. реж Коханій І.

Ювілей В. Овчиннікова

I.

НАТАЛКА-ПОЛТАВКА.

Муз. драма на 3 дії І. Котляревського.

Дієві особи:

Виборний Донець (засл. арт.), Наталка Липенко-Вольгемут (засл. арт.), Возний Овчинні Терпелиха Зарницька. Петро Овдієнко. Ми Тагаїв.

Режисер В. Овчинніків.

Диригент-комп. Верховинець.

II.

КОНЦЕРТНИЙ ВІДДІЛ.

Участь приймають: Народний артист Л. Собінов. Артисти Державопери: Золотого Тессейр, Манько, Селецький. Соло на баян В. Овчинніків. Акомпаніатор Ставровський.

ЖИЗНЬ

ИСКУССТВА

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПРИЕМ ПОДПИСКИ НА ЖУРНАЛ

С ПРОГРАММАМИ И ЛИБРЕТТО ВСЕХ ТЕАТРОВ
:: :: ДО КОНЦА ГОДА (9 НОМЕРОВ) 2 РУБ. ::

Цена номера в Ленингр. и Москве 30 к., в провин. и на вокз. 35 коп

Подписка принимается: в Главн. Конторе, Ленинград ул. Лассаля, 2
в Отд. Москва, Страстной бульвар, 4 и во всех почт.-телегр. конт. СССР

В ЛЕНИНГРАДЕ И МОСКВЕ МОЖНО ПОДПИСАТЬСЯ У ЛЮБОГО ПОЧТАЛЬОНА

Ціна № 20 коп. На периферії, в театрах і на залізниці—25 коп.

Укрголовліт № 5863-к. Друкарня «Червоний Друк» ВУЦВК'у. № 1093—3000.